

Primljeno: 16.09.2021				
Org. jed.	Klas. znak	Redni broj	Prilog	Vrijednost
02	-607/21	-59/7	4	OBRAZAC

IZVJEŠTAJ O AKREDITACIJI STUDIJSKOG PROGRAMA

MEĐUNARODNA POLITIKA I BEZBJEDNOST

(Naziv studijskog programa)

Odlukom Agencije za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja (u daljem tekstu Agencija) br. 02-607/21-14/3 UP od 19.07.2021. godine, obrazovana je Komisija za sprovođenje postupka akreditacije četiri master akademska studijska programa pod nazivom „Komunikologija i mediji“, „Rodne studije“, „Politička teorija i politička analiza“ i „Međunarodna politika i bezbjednost“ u okviru Humanističkih studija na Univerzitetu Donja Gorica, u sastavu:

1. Prof. dr Ljubinko Mitrović, Fakultet pravnih nauka, Panevropski univerzitet APEIRON u Banjoj Luci, predsjednik Komisije,
2. Prof. dr Siniša Tatalović, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Zagrebu, član Komisije,
3. Prof. dr Miloš Hrnjaz, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Beogradu, član Komisije,
4. Doc. dr Martina Primorac, Pravni fakultet, Univerzitet modernih nauka Bosne i Hercegovine, članica Komisije,
5. Doc. dr Maja Savić Bojanić, Odjeljenje za političke nauke i međunarodne odnose, Sarajevska škola za nauku i tehnologiju, članica Komisije.

Komisija je imala zadatak da razmotri zahtjev Humanističkih studija Univerziteta Donja Gorica za akreditaciju predmetnog studijskog programa, ostalu relevantnu dokumentaciju, te da na osnovu neposredne provjere činjeničnog stanja, dostavi Agenciji izvještaj o ocjeni kvaliteta studijskog programa, njegove usklađenosti sa akademskim i profesionalnim potrebama i usvojenim standardima i kriterijumima.

Komisija je detaljno proučila zahtjev za akreditaciju studijskog programa pod nazivom Međunarodna politika i bezbjednost, kao i drugu priloženu dokumentaciju. U cilju neposredne provjere činjeničnog stanja, određeni broj članova Komisije je, prethodnih godina, u više navrata posjetio Fakultet humanističkih studija i upoznao se sa ukupnim uslovima za realizaciju master akademskih studija.

U skladu sa gore navedenim, a na osnovu odredbi Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list CG”, br. 44/2014, 52/2014, 47/2015, 40/2016, 42/2017, 71/2017, 55/2018, 3/2019, 17/2019 – dr. zakon, 47/2019, 72/2019 i 74/2020), kao i Pravilnika o postupku akreditacije studijskog programa, sadržaju i obliku sertifikata o akreditaciji („Službeni list CG”, broj 96/2020), Komisija je Agenciji podnijela Izvještaj o akreditaciji studijskog programa pod nazivom Međunarodna politika i bezbjednost dana 14. septembra 2021. godine.

I OPŠTI PODACI

Naziv ustanove: Univerzitet Donja Gorica

Naziv organizacione jedinice: Humanističke studije

Naziv studijskog programa: Međunarodna politika i bezbjednost

Nosilac studijskog programa: Humanističke studije

Vrsta studijskog programa (akademski ili primijenjeni): akademski

Naučna oblast: Društvene nauke

Način organizacije nastave (klasična, na daljinu, na engleskom jeziku): Klasična

Nivo kvalifikacije koji se stiče završetkom studijskog programa:

Stručni naziv koji se stiče po završetku studijskog programa: master humanističkih nauka

Predviđeno vrijeme trajanja studijskog programa: Četiri semestra

Broj ECTS kredita: 120

Broj studenata planiranih za upis: 120

II OCJENA ISPUNJENOSTI STANDARDA

Komisija je u ocjeni ispunjenosti standarda i njihovih kriterijuma za eksternu evaluaciju ustanove koristila sljedeće kriterijume za ocjenjivanje:

- *Eliminacioni kriterijum za ocjenjivanje* u slučaju kada neispunjavanje standarda i kriterijuma uslovljava negativan akreditacioni stav - odbijanje zahtjeva za akreditaciju;
- *Potreban kriterijum za ocjenjivanje* u slučaju kada standard ili njegovi kriterijumi nijesu ispunjeni, ali se proces akreditacije i realizacija studijskih programa mogu nastaviti ako kriterijum može biti ispunjen u periodu koji je određen preporukom komisije.

Komentar obavezno sadrži preporuku za unaprjeđenje kriterijuma, odnosno standarda, čak i kada je on obezbijeđen u skladu sa standardima i smjernicama Agencije..

U komentarima, Komisija je dala svoje jedinstveno mišljenje o:

- ispunjenosti ili djelimičnoj ispunjenosti standarda, odnosno njegovih kriterijuma,
- mjeri usklađenosti organizacije rada ustanove i planirane realizacije studijskih programa sa važećim standardima, nacionalnim dokumentima i dokumentima Evropskog prostora visokog obrazovanja,
- potrebi za dodatnim objašnjenjima,
- korekcijama koje je potrebno pripremiti i korekcijama koje je potrebno izvršiti,
- rokovima za korekcije,
- prednostima i nedostacima ispunjenosti određenih standarda, odnosno kriterijuma,
- svim ostalim pitanjima koja se tiču ocjene ispunjenosti standarda, odnosno kriterijuma.

**STANDARD 1.
USTANOVA VISOKOG OBRAZOVANJA**
KRITERIJUMI:

Ustanova koja planira da realizuje studijski program treba da ima status regulisan u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

1.1. Osnovni podaci o osnivanju i razvoju ustanove (datumi i odluke, promjene u organizaciji i radu).

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno	Nije ispunjeno
-----------	---	----------------------	----------------

Komentar/osvr/ preporuke: Studijski master programi koji se akredituju: Međunarodna politika i bezbjednost (sa modulima: Međunarodni odnosi; Evropske politike; Američke studije; Balkanske i mediteranske studije; Međunarodna bezbjednost; Sajber bezbjednost); Politička teorija i politička analiza; Komunikologija i mediji i Rodne studije, se osnivaju u okviru Humanističkih studija i realizacije ideje Univerziteta Donja Gorica. Univerzitet Donja Gorica je Rješenjem br. UP I/124 Ministarstva prosvjete i nauke Vlade Crne Gore od 29.04. 2010. godine dobio licencu za rad.

Realizacija ideje Univerziteta Donja Gorica počela je sa radom osnivanjem Fakulteta za međunarodnu ekonomiju, finansije i biznis i Fakulteta pravnih nauka koji su upisali prvu generaciju studenata školske 2007/2008. godine. Druge dvije univerzitetske jedinice UDG - Fakultet za informacione sisteme i tehnologije i Humanističke studije počele su sa radom školske 2008/09. godine. Fakultet umjetnosti je upisao prvu generaciju studenata školske 2009/10. godine dok je univerzitetska jedinica Politehnika počela je sa radom 2011/12. godine. Fakultet za prehrambenu tehnologiju, bezbjednost hrane i ekologiju je osnovan školske 2012/2013 godine. Od školske 2013/14. članice Univerziteta Donja Gorica su i Fakultet za dizajn i multimediju i Fakultet za sportski menadžment, dok je školske 2014/15. godine počela nastava na Fakultetu za kulturu i turizam, te od 2017/2018. Filološki fakultet. U periodu od osnivanja prvih jedinica UDG, do danas, na svim fakultetima UDG je akreditovan veliki broj specijalističkih i magistarskih studijskih programa, kao i nekoliko programa doktorskih studija.

Univerzitet Donja Gorica ima razgranatu mrežu partnera kako među univerzitetskom i akademskom zajednicom, tako i u okviru biznis zajednice, u Crnoj Gori i inostranstvu. Sem toga, Univerzitet Donja Gorica je, zahvaljujući brojnim i uspješnim naučno-istraživačkim projektima koji je realizovao i u kojima učestvuje, pozicioniran kao veoma cijenjena naučno-istraživačka institucija.

Sve ovo je više puta potvrđeno kroz postupke akreditacije i licenciranja, a naročito kroz izuzetno pozitivan Izvještaj komisije za insitucionalnu evaluaciju Evropske zajednice univerziteta iz Brisela. Naime, u junu 2014. godine Univerzitet Donja Gorica je dobio pozitivan izvještaj nezavisne internacionalne Komisije za institucionalnu evaluaciju Programa institucionalne evaluacije (IEP). IEP je punopravni član Evropske asocijacije za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju (ENQA) i nalazi se na listi Evropskog registra za obezbjeđivanje kvaliteta u visokom obrazovanju (EQAR). Izvještaj o evaluaciji Univerziteta Donja Gorica je javno dostupan na veb sajtu IEP programa EAU (http://www.eua.be/Libraries/iep/IEP_UDG_final_report.pdf?sfvrsn=0).

Takođe, follow-up evaluacija Evropske asocijacije univerziteta iz Brisela je sprovedena aprila 2018. godine. Institucionalna evaluacija UDG je realizovana u okviru projekta „Visoko obrazovanje i istraživanje za inovacije i konkurentnost” (INVO), koji je realizovan od strane Ministarstva prosvjete i Ministarstva nauke u cilju jačanja kvaliteta i relevantnosti visokog obrazovanja i istraživanja u Crnoj Gori.

Humanističke studije u Podgorici (u daljem tekstu: HS) jesu privatna ustanova visokog obrazovanja sa svojstvom pravnog lica. Na Humanističkim studijama se razvijaju četiri studijska programa: (1) studije međunarodnih odnosa i diplomatije, (2) studije bezbjednosti, (3) Evropske studije i (4) Komunikologija i mediji. Humanističke studije su ustanova visokog obrazovanja, osnovana sa primarnim ciljem da realizuje osnovne i postdiplomske studije (master i doktorske studije) iz oblasti međunarodnih odnosa, diplomatije i bezbjednosti, evropskih studija i studija komunikologije i medija, ali i da organizuje i druge oblike edukacije iz ove oblasti za kojima se pojavi potreba u procesu permanentnog obrazovanja.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni				
1.2. Interna organizaciona struktura (jedinice i drugi oblici organizacionih cjelina i djelatnosti ustanove sa kratkim opisom sastava i funkcija), uključenost eksternih članova (studenti, poslodavci i ostali) u upravljačkim strukturama i njihova uloga i doprinos.				
Ocjena ispunjenosti				
Ispunjeno		Djelimično ispunjeno	X	Nije ispunjeno
<p>Komentar/osvrt/preporuke: Statutom Humanističkih studija definisani su sljedeći organi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Upravni odbor, kao organ upravljanja Fakulteta; - Dekan, kao organ rukovođenja Fakulteta; - Nastavno-naučno vijeće, kao najviši stručni organ Fakulteta, koje čine: Dekan, osoblje sa akademskim zvanjima, saradnici u nastavi i saradnici za istraživanja i tri predstavnika studenata, po jedan sa svake godine studija. <p>Fakultet ima sporazum sa velikim brojem univerziteta i fakulteta političkih nauka iz regiona, privrednim društvima i drugim institucijama koje su potencijalni poslodavci studentima. Kroz realizaciju različitih aktivnosti, studenti imaju priliku da se usavršavaju kroz obavljanje prakse kod poslodavaca, kao i mnogobrojne vannastavne aktivnosti. Tako je, na osnovu potreba poslodavaca i povratnih informacija koje nam daju, unaprijeđen sistem nastave studentima. Kroz časove praktičnih vježbi, vannastavnih aktivnosti i projekata koji se sprovode, studenti se osposobljavaju za primjenu stečenog znanja i vještina.</p> <p>Među vannastavnim aktivnostima posebno mjesto zauzimaju mnogobrojne naučne tribine eminentnih predavača iz regiona i svijeta, te organizovanje tradicionalnih međunarodnih naučnih konferencija na kojima učestvuju studenti svih nivoa studija, predavači i saradnici (npr. međunarodna naučna konferencija „O humanizmu“, zatim konferencija "Evropa, Balkan i Crna Gora", međunarodni naučni skup "Petrovački diskursi" koji se u saradnji sa Fondacijom "Hanns Seidel" iz Beograda organizuje svakog oktobra u Petrovcu i mnoge druge), organizovanje gostujućih predavanja predstavnika državnih institucija, međunarodnih organizacija, stranih zvaničnika, eminentnih profesora iz regiona; zatim posjete studenata institucijama studijske posjete državama članicama Evropske unije, promocije knjiga i druge aktivnosti. Humansitičke studije od 2008. godine organizuju godišnje sesije Škole evroatlantizma, zatim Škole multikulturalizma, okruglih stolova, naučnih skupova, radionica i vebinara. Humanističke studije realizuju i veliki broj naučnoistraživačkih nacionalnih, regionalnih i međunarodnih projekata iz oblasti politikologije, međunarodnih odnosa, bezbjednosti i evropskih integracija, među kojima se posebno ističu značajni Erasmus projekti (na primjer Jean Monnet Centar izvrsnosti).</p> <p>Humanističke studije od 2015. godine izdaju i naučni časopis "Humanističke studije" koji redovno izlazi i objavljuje originalne naučne radove, studije i prikaze iz oblasti društvenih i humanističkih nauka. Časopis ima međunarodnu redakciju, i uglednu mrežu saradnika iz regiona i ostatka Evrope. Glavni i odgovorni urednik je: akademik Dragan K. Vukčević. Redakciju čine: Đorđije Borozan (Podgorica); Ilija Vujačić (Beograd); Dragica Vujadinović (Beograd); Milan Podunavac (Podgorica); Cirila Toplak (Ljubljana); Mirjana Maleska (Skoplje); Asim Mujkić (Sarajevo).</p> <p>Savjet čine: John Keane (Sidney); Nenad Dimitrijević (Beograd); Čedomir Čupić (Beograd); Olga Breskaja (Vilnius); Ana Krasteva (Sofija, Lyon); Panos Ljoveras (Solun); Đuro Šušnjić (Beograd); Tonko Maroević (Zagreb); Viljam Smirnov (Moskva); Rudi Rizman (Ljubljana); Alpar Lošonc (Novi Sad); Vesna Kilibarda (Podgorica); Stefano Bianchini (Bolonja); Lidija Basta Fleiner (Freiburg); Hans-Georg Ziebertz (Würzburg); Ratko Božović (Beograd). Časopis je otvorenog je pristupa i dostupan je na adresi: www.humanistickestudije.me.</p> <p>Preporuka: U ovom Standardu se ne pominje uključenost eksternih članova u upravljačkim strukturama i njihov doprinos (ponešto od ovoga se nalazi na drugim mjestima, ali svakako bi ga trebalo prebaciti ovdje gdje mu je mjesto).</p>				
Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni				
1.3. Organi upravljanja i rukovođenja ustanovom i organizacionim cjelinama: tijela, njihova uloga i postupak izbora				
Ocjena ispunjenosti				

Ispunjeno		Djelimično ispunjeno	X	Nije ispunjeno	
Komentar/osvrt/preporuke: Organi ustanove su: <ul style="list-style-type: none"> - Upravni odbor kao organ upravljanja Humanističkih studija (po Statutu ga čine tri člana po položaju osnivači ili po jedan predstavnik svakog osnivača.) - Nastavno-naučno vijeće, kao najviši stručni organ Humanističkih studija (po Statutu ga čine: Dekan; osoblje sa akademskim zvanjima; saradnici u nastavi i saradnici za istraživanja; student prodekan i tri predstavnika studenata, po jedan sa svake godine osnovnih, poslediplomskih i doktorskih studija.); - Savjet za razvoj UDG-a, kao savjetodavnih organ UDG u čijem je sastavu Fakultet (koga po Statutu čini 29 članova i to: po 2 (dva) predstavnika svakog od fakulteta u sastavu UDG-ja; jedan predstavnik skupštine osnivača UDG-ja; rektor UDG-ja; jedan predstavnik Studentskog biznis centra; jedan predstavnik Studentskog parlamenta; jedan predstavnik Privredne komore Crne Gore; jedan predstavnik Unije poslodavaca Crne Gore; jedan predstavnik Montenegro Biznis alijanse; jedan predstavnik Centralne narodne biblioteke Crne Gore „Đurđe Crnojević“, Cetinje; jedan predstavnik Ministarstva prosvjete i nauke Crne Gore, jedan predstavnik mjesne zajednice, jedan predstavnik neakademskog osoblja zaposlenog na UDG-ju, osam predstavnika biznisa – privrednih društava). <p>Isključivo pravo Upravnog odbora je da: utvrđuje razvojnu i investicionu politiku; utvrđuje školarinu i visinu naknada koje se plaćaju Fakultetu; donosi odluku o broju studenata koji se upisuju na Fakultet. Nastavno-naučno vijeće u ostvarivanju funkcije najvišeg stručnog organa samostalno odlučuje o osnivanju, ukidanju ili promjeni osnovnih i poslediplomskih studijskih programa koji se izvode na Fakultetu a iz osnovne djelatnosti Fakulteta; utvrđuje strukturu i sadržinu studijskih programa i predmeta koji se izvode na Fakultetu iz oblasti djelatnosti Fakulteta i daje mišljenja o tome Senatu UDG-a; utvrđuje politiku i postupke ispitivanja i ocjenjivanja akademskog uspjeha studenata; utvrđuje Kalendar akademskih aktivnosti; obezbijeduje primjenu akademskih standarda i utvrđuje pravila studiranja;</p> <p>U skladu sa članom 34 Statuta UDG-a, u čijem je sastavu su Humanističke studije, Savjet za razvoj UDG-a:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) odlučuje o pitanjima strategije razvoja UDG-a i ustanova visokog obrazovanja u njegovom sastavu; 2) predlaže Senatu i Skupštini osnivača mjere za unaprijeđenje rada Univerziteta; 3) definiše organe i postupke vezane za praćenje, obezbijedivanje, unaprijeđenje i razvoj kvaliteta studijskih programa, nastave i uslova rada; 4) utvrđuje jedinstvenu politiku čiji je cilj stalno unaprijeđenje kvaliteta nastave i usavršavanje naučno-istraživačkog rada; 5) podnosi zahtjev za provjeru ispunjenja obaveza UDG-a i fakulteta u njegovom sastavu u pogledu kvaliteta studijskih programa, nastave i uslova rada. <p>Preporuka: U ovom Standardu u kojem se navode organi ustanove ne pominje se dekan Fakulteta iako bi trebao.</p>					
Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni					
1.4. Pregled djelatnosti ustanove					
Ocjena ispunjenosti					
Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
Komentar/osvrt/preporuke: Humanističke studije imaju kao svoje osnovne strateške ciljeve: <ul style="list-style-type: none"> - da razvije i održi svoj identitet kao obrazovne i naučno-istraživačke ustanove visokog internacionalnog kvaliteta; - da pruži izuzetno obrazovno okruženje, obezbijedujući studiranje kroz širok niz akademskih disciplina i služeći glavnim profesijama zasnovanim na humanističkim naukama; - da stvara diplomirane studente osposobljene za visoka lična i profesionalna dostignuća; i - da unapređuje naučnu i kulturnu viziju društva kao i njegovo ekonomsko blagostanje. <p>Ujedno, Humanističke studije obavljaju sljedeće djelatnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izvođenje nastave, pružanje obrazovnih usluga i razvijanje naučno-istraživačkog rada iz oblasti društveno-humanističkih nauka; - Razvijanje saradnje sa akademskim i naučno-istraživačkim ustanovama i centrima sa ciljem unapređenja obrazovne i naučne funkcije i unapređivanja programa vannastavnih aktivnosti, 					

<p>kojima se podiže stepen kulture i mentaliteta studenata, te njihova spremnost za uključivanje u savremene društvene tokove;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pripremanje i realizacija projekata od opšteg nacionalnog i društvenog interesa, usklađenih sa savremenim tendencijama; - Izdavačka djelatnost (izdavanje udžbenika, monografija, skripti, hrestomatija i sl.) iz obrazovne i naučno-istraživačke oblasti Fakulteta; - Organizovanje seminara, konferencija, radionica i sprovođenje drugih vrsta edukativnih projekata za ustanove i organizacije. <p>Fakultet obavlja i druge finansijsko-materijalne, pomoćno-tehničke djelatnosti za potrebe obavljanja stručne prakse studenata i druge poslove koji su u vezi sa ostvarivanjem njegove glavne odnosno pretežne djelatnosti, a koje se uobičajeno obavljaju uz tu djelatnosti.</p>
--

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

1.5. Pregled integrisanih funkcija i djelatnosti na ustanovi

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno	Nije ispunjeno
<p>Komentar/osvrt/preporuke: UDG je samostalna interdisciplinarno usmjerena obrazovno-naučna ustanova visokog obrazovanja osnovana sa ciljem da realizuje usvojeni nastavni plan i program obrazovanja za sticanje visokog obrazovanja na osnovnim, postdiplomskim i doktorskim studijama. UDG ima u svom sastavu ustanove visokog obrazovanja - fakulteta sa svojstvom pravnog lica. Nosioци ideje Univerziteta Donja Gorica su poznati univerzitetski profesori sa velikim iskustvom u nastavi, u organizaciji nastave i reformatori visokog obrazovanja: prof. dr Veselin Vukotić, Rektor UDG i prof. dr Dragan Vukčević, Predsjednik Skupštine osnivača.</p> <p>UDG postaje i teži da postane institucija za duhovno, kulturno, naučno, ekonomsko i tehnološko povezivanje nezavisne Crne Gore sa svijetom; da se razvija kao nova institucija za novo vrijeme. Sve aktivnosti na UDG usmjerene su na osamostaljivanje studenata, njihovu individualizaciju i vjeru u sebe. Riječju, naglasak je na izgradnji ličnosti, a ne samo stručnjaka.</p> <p>Misija svakog fakulteta na UDG jeste da kroz obrazovanje, naučnoistraživački rad i učešće u razvoju društvene zajednice, omogući najviše akademske standarde i obezbijedi sticanje znanja i vještina. Da bi ostvarila svoju misiju, ova privatna ustanova visokog obrazovanja je trajno opredijeljena da teži unapređenju kvaliteta visokog obrazovanja i uključivanju u jedinstven evropski i svjetski prostor visokog obrazovanja.</p> <p>Strateški cilj obrazovanja studenta na UDG je povećanje kvaliteta znanja i podizanje međunarodnog imidža. Ključni principi postizanja tog strateškog cilja su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Savremenost: znanja koja proizilaze iz megatrendova razvoja ("Misli globalno radi globalno.") - Praktičnost: znanja koja razvijaju sposobnost za brzo uočavanje i efikasno rješavanje praktičnih problema ("Teorija je najbolja praksa."). - Fleksibilnost: razviti sposobnosti za interes za praćenje promjena ("Promjena je jedina konstanta u ekonomiji i biznisu"). - Interdisciplinarnost: sticanje znanja i stvaranje vještina koje su u funkciji razumjevanja oblasti koja se studira. - Individualizam: razvijanje sposobnosti studenta da upravlja svojom slobodom i sposobnost da preuzme odgovornost za sebe. <p>Unapređenje kvaliteta UDG sprovodi pomoću resursa sistema obezbeđenja kvaliteta Objedinjavanjem sopstvenih naučnih, stručnih i drugih resursa i resursa iz okruženja cilj UDG-a i svih njihovih fakulteta je da ostvari sljedeće ciljeve:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Interdisciplinarnost studija <ul style="list-style-type: none"> - Interdisciplinarni nastavni programi u okviru pojedinih fakulteta; - Sloboda studenta da izabere izborni predmet sa drugog Fakulteta na UDG. 2. Motivisanje studenata - popularisanje nastave i aktivno učešće studenata u njoj. <ul style="list-style-type: none"> - U nastavnom procesu akcenat se stavlja na motivisanje studenta kroz individualni mentorski rad; - Rad sa studentima u manjim grupama i podsticanje učešća u vannastavnim aktivnostima; - Istraživački rad i podsticanje učešća studenata u istraživačkim projektima u okviru nastave; - Kontinuirano unapređenje nastavnih programa i planova - Veća primjenjivost i praktičnost znanja u globalnim razmjerama; - Veća praktičnost znanja koja se stiču – akcenat se stavlja na znanja koja razvijaju sposobnost 			

- za brzo uočavanje i efikasno rješavanje praktičnih problema ("Teorija je najbolja praksa");
- Veća fleksibilnost znanja koja se stiču kroz razvoj sposobnosti studenta i njegov interes za praćenje promjena ("Promjena je jedina konstanta u ekonomiji i biznisu");
- Jačanje osjećaja individualne odgovornosti;
- Individualizam: razvijanje sposobnosti studenta da upravlja svojom slobodom i sposobnost da preuzme odgovornost za sebe.
- Dosljedna primjena unaprijed poznatih pravila definisanih u Ugovoru o studiranju i aktima UDG i pojedinih fakulteta.

Stalno podizanje kvaliteta nastave, njena internacionalizacija i povezanost sa tržištem rada su neki aksiomi razvojne strategije UDG. Ipak, fokus strategije Univerziteta Donja Gorica je student, njegove želje, preferencije i ambicije, buđenje njegove želje za novim znanjem, njegove karakterne i komunikacijske sposobnosti. Riječju, fokus je student i izgradnja njegove ličnosti. UDG nastoji da razvija jedan moderan istraživačko-inovativni univerzitet, koji će vremenom postati antena Crne Gore u EU. Osim visokog obrazovanja kao osnovne djelatnosti koju sprovode Humanističke studije, na Fakultetu se sprovode naučna istraživanja u okviru naučno-istraživačkih projekata, a Fakultet se bavi i izdavačkom djelatnošću u okviru koje se objavljuje naučni časopis "Humanističke studije", kao i naslovi u okviru edicije "Društvena misao".

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

1.6. Misija, vizija i glavni strateški ciljevi ustanove koje ustanova nastoji da ostvari preko svojih studijskih programa, mogućnosti zapošljavanja svršenih studenata, međunarodne saradnje, naučno-istraživačke djelatnosti, odnosno umjetnosti i kulture, brige o studentima, obezbjeđenja kvaliteta, poslovanja itd.

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno		Djelimično ispunjeno	X	Nije ispunjeno
-----------	--	----------------------	---	----------------

Komentar/osvrt/preporuke: U članu 2 Statuta Humanističkih studija jasno su definisani misija i ciljevi HS. Naime, ovim članom navedeno je da je Fakultet osnovan kao privatna ustanova visokog obrazovanja sa osnovnom misijom da širi i unapređuje znanje i razumijevanje iz oblasti humanističkih nauka.

Fakultet ima kao svoje osnovne strateške ciljeve:

- da razvije i održi svoj identitet kao obrazovne i naučno-istraživačke ustanove visokog internacionalnog kvaliteta;
- da pruži izuzetno obrazovno okruženje, obezbjeđujući studiranje kroz širok niz akademskih disciplina i služeći glavnim profesijama zasnovanim na humanističkim naukama;
- da stvara diplomirane studente osposobljene za viška lična i profesionalna dostignuća; i
- da unapređuje naučnu i kulturnu viziju društva kao i njegovu ekonomsko blagostanje.

Tako su Humanističke studije osnovane kao privatna ustanova visokog obrazovanja sa ciljem da obezbjedi najviše akademske standarde u realizaciji studijskih programa i da omogući sticanje znanja i vještina iz oblasti društveno-humanističkih nauka, u skladu sa nastavnim planovima i programima osnovnih i postdiplomskih studija (specijalističke, magistarske i doktorske studije) na četiri studijska programa: Međunarodni odnosi i diplomatija, Bezbjednost, Evropske studije i Komunikologija i mediji.

Misija Humanističkih studija je da kod studenata razviju svijest o značaju prilagođavanja vrijednostima savremenog svijeta zasnovanog na posjedovanju znanja, zatim podsticanje na istraživanje društvenih pojava i izgradnje mehanizama za prilagođavanje globalnim trendovima, kao i jačanje svijesti o značaju vrijednosti društvene odgovornosti, tolerancije, dijaloga, slobode, jednakosti, humanosti i drugo. Fakultet je odlučan u opredjeljenju da, prilikom ostvarivanja svoje misije, teži unapređenju kvaliteta nastavnog procesa, te kompetencija nastavnog osoblja i studenata, u skladu sa savremenim standardima visokog obrazovanja i uključivanja u evropski prostor visokog obrazovanja. Misija svakog fakulteta na UDG jeste da kroz obrazovanje, naučno-istraživački rad i učešće u razvoju društvene zajednice, omogući najviše akademske standarde i obezbjedi sticanje akademskih znanja i vještina. Da bi ostvarile svoju misiju, Humanističke studije su, kao privatna ustanova visokog obrazovanja, trajno opredijeljene da teže unapređenju kvaliteta visokog obrazovanja i uključivanja u jedinstven evropski i svjetski prostor visokog obrazovanja.

Misija je usaglašena sa ključnom idejom Univerziteta Donja Gorica: Kako neosporno talentovane i inteligentne mlade ljude iz Crne Gore podstaći da razviju osjećaj za život. Kako im pomoći da se oslobode mnogih predrasuda i vrijednosti sredine koje ih ometaju na globalnom trendu; kako im razviti spremnost da donose odluke i hrabrost da traže nova rešenja i budu inovativni i kako im razviti

moralan pristup u poslu i dostizanju uspjeha.

U tom smislu, naglasak je na uvažavanju savremenih svjetskih trendova, uz poštovanje domaćih kulturnih specifičnosti i identiteta, ali sa autentičnom vizijom osnovne ideje i efikasnim procesom njene realizacije.

Strateški cilj obrazovanja studenta na UDG je povećanje kvaliteta znanja i podizanje međunarodnog imidža. Ključni principi postizanja tog strateškog cilja su:

- Savremenost: znanja koja proizilaze iz megatrendova razvoja;
- Praktičnost: znanja koja razvijaju sposobnost za brzo uočavanje i efikasno rješavanje praktičnih problema;
- Fleksibilnost: razviti sposobnosti za interes za praćenje promjena;
- Interdisciplinarnost: sticanje znanja i stvaranje vještina koje su u funkciji razumijevanja oblasti koja se studira.
- Individualizam: razvijanje sposobnosti studenta da upravlja svojom slobodom i sposobnost da preuzme odgovornost za sebe.

U dodatku diplome koji se izdaje studentima nakon diplomiranja, definisan je profesionalni status studenta, koji definiše kvalifikacije studenta i mogućnost zapošljavanja.

Humanističke studije imaju veoma razvijenu međunarodnu saradnju, kako u okviru regionalnih i evropskih naučnih projekata, tako i kroz sporazume o saradnji sa pojedinačnim univerzitetima, odnosno fakultetima. Tu se posebno ističu fakulteti političkih nauka iz regiona (Univerzitet u Beogradu, Univerzitet u Sarajevu, Sveučilište u Zagrebu), sa kojima Humanističke studije organizuju veoma intenzivnu naučnu saradnju, kao i studentsku i predavačku razmjenu.

Takođe, Humanističke studije organizuju različite programe saradnje sa potencijalnim poslodavcima kod kojih studenti mogu da obavljaju praksu, ali i brojne vannastavne aktivnosti.

Među vannastavnim aktivnostima posebno mjesto zauzimaju:

- mnogobrojne naučne tribine eminentnih predavača iz regiona i svijeta;
- organizovanje tradicionalnih međunarodnih naučnih konferencija na kojima učestvuju studenti svih nivoa studija, predavači i saradnici (npr. međunarodna naučna konferencija „O humanizmu“, zatim konferencija "Evropa, Balkan i Crna Gora", međunarodni naučni skup "Petrovački diskursi" koji se u saradnji sa Fondacijom "Hanns Seidel" iz Beograda organizuje svakog oktobra u Petrovcu i mnoge druge);
- organizovanje godišnjih sesija Škole evroatlantizma, zatim Škole multikulturalizma, okruglih stolova, naučnih skupova, radionica i vebinara;
- organizovanje gostujućih predavanja predstavnika državnih institucija, međunarodnih organizacija, stranih zvaničnika, eminentnih profesora iz regiona;
- posjete studenata različitim državnim institucijama i međunarodnim organizacijama u Crnoj Gori;
- studijske posjete državama članicama Evropske unije;
- promocije knjiga;
- mnogobrojne izdavačke aktivnosti među kojima se posebno izdvaja prevod i objavljivanje kapitalnih djela iz oblasti međunarodnih odnosa, političke teorije, evropskih studija i bezbjednosti, kao i objavljivanje knjiga čuvenih naučnih radnika iz Crne Gore i regiona (posljednja je objavljena knjiga Latinke Perović "Zemlja, ljudi, knjige", i knjiga Ilije Vujačića u okviru edicije "Društvena misao"). Takođe, HS od 2015. godine objavljuje naučni časopis Humanističke studije, koji redovno izlazi i objavljuje originalne naučne radove, studije i prikaze iz oblasti društvenih i humanističkih nauka. Časopis ima međunarodnu redakciju, i uglednu mrežu saradnika iz regiona i ostatka Evrope. Glavni i odgovorni urednik je: akademik Dragan K. Vukčević. Redakciju čine: Đorđije Borozan (Podgorica); Ilija Vujačić (Beograd); Dragica Vujadinović (Beograd); Milan Podunavac (Podgorica); Cirila Toplak (Ljubljana); Mirjana Maleska (Skoplje); Asim Mujkić (Sarajevo). Savjet čine: John Keane (Sidney); Nenad Dimitrijević (Beograd); Čedomir Čupić (Beograd); Olga Breskaja (Vilnius); Ana Krasteva (Sofija, Lyon); Panos Ljoveras (Solun); Đuro Šušnjić (Beograd); Tonko Maroević (Zagreb); Viljam Smirnov (Moskva); Rudi Rizman (Ljubljana); Alpar Lošonc (Novi Sad); Vesna Kilibarda (Podgorica); Stefano Bianchini (Bolonja); Lidija Basta Fleiner (Freiburg); Hans-Georg Ziebertz (Würzburg); Ratko Božović (Beograd). Časopis je otvorenog je pristupa i dostupan je na adresi: www.humanistickestudije.me.
- realizacija velikog broja naučnoistraživačkih nacionalnih, regionalnih i međunarodnih projekata iz oblasti politikologije, međunarodnih odnosa, bezbjednosti i evropskih integracija, među kojima se posebno ističu značajni Erasmus projekti, među kojima je i Jean Monnet

Centar izvrsnosti.

Preporuka: U ovom standardu se ne pominje izričito vizija ustanove iako bi trebalo („Misija, vizija i strateški ciljevi...“). Osim toga u ovom dijelu se ne pominje izričito ni mogućnost zapošljavanja svršenih studenata iako i vizija ustanove i neke od mogućnosti zapošljavanja koje mogu posredno da se izvlače iz ovog i drugih dijelova Zahtjeva.

Kriterijum za ocjenjivanje: Potreban

1.7. Poseban značaj i specifičnosti ustanove u obrazovnom, istraživačkom i umjetničkom radu.

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno	Nije ispunjeno

Komentar/osvrtpreporuke: Humanističke studije su usmjerene na podizanje nivoa znanja, stručnosti i osposobljenosti prvenstveno mladih ljudi za rešavanje konkretnih praktičnih problema u pojedinim oblastima i životu.

Strateški cilj obrazovanja studenta na UDG je povećanje kvaliteta znanja i podizanje međunarodnog imidža. Ključni principi postizanja tog strateškog cilja su: savremenost; praktičnost, fleksibilnost, interdisciplinarnost, individualizam. Studijski programi koje pokreću Humanističke studije nastaju kao direktna reakcija na tražnju sa tržišta. Mnogi poslodavci, institucije i organizacije u Crnoj Gori su isticali da im je potreban zaposleni koji posjeduje znanja iz različitih oblasti politikologije (politička analiza, međunarodni odnosi, diplomatija, bezbjednost, evropske integracije, komunikologija, mediji). Najčešće manjkavosti svršenih studenata se ogledaju u neposjedovanju dovoljnih praktičnih vještina i znanja, zbog čega se na Humanističkim studijama posebna pažnja poklanja organizovanju dodatnih i vannastavnih aktivnosti, mnogobrojnih dodatnih oblika stažiranja, usavršavanja koji studenti pohađaju. Tako Humanističke studije u kontinuitetu iniciraju i sprovode mnogobrojne policy i istraživačke projekte, u kojima su uključeni studenti od njihovog iniciranja do pune implementacije, te se na taj način pripremaju za izazove i poslove koji ih očekuju na tržištu rada. Sa druge strane, organizacijom velikog broja naučnih i stručnih tribina, gostujućih predavanja eksperata iz prakse, praktičnih vježbi i radionica te sprovođenjem praktičnih projekata, studenti stiču vještine i sposobnosti koje su im od velike važnosti prilikom zaposlenje i realizaciji radnih aktivnosti. Dodatno, u nastavni proces su uključeni i predavači sa vodećih obrazovnih institucija u regionu. Na taj način studenti se, ne samo upoznaju sa vodećim trendovima u ovoj oblasti, već im se pruža mogućnost saradnje sa organizacijama iz regiona. Na UDG postoji jasna strategije podrške studentima. Talentovani studenti se prate od strane menadžmenta, podržavaju i imenuju u istraživačkim aktivnostima. Npr. postoji obaveza uključivanja studenata u istraživačke projekte od strane profesora i rukovodioca u cilju podrške njihovog kontinuiranog obrazovanja.

Cilj ovih aktivnosti je produblivanje teorijskih znanja studenata i njihova priprema za rad na istraživačkim projektima. Studentski program se realizuje kroz: nastavu, istraživački rad, izradu i master rada. Studijski programi na Humanističkim studijama i UDG pripremaju se uz pomoć stručnjaka iz akademskih i neakademskih oblasti, stručnjaka i eksperata sa srodnih fakulteta i studijskih programa koji su kasnije uključeni u nastavu. Uvođenje novih studijskih programa, kao i neke modifikacije i poboljšanja postojećih, mogu se pokrenuti s različitih grupa unutar UDG-a. Ti programi su kreirani prema potrebama i potražnji na tržištu rada, s jedne strane, i viziji razvoja UDG-a, s druge strane. Pored NNV Fakulteta i Skupštine osnivača, Savjet za razvoj je savjetodavno tijelo koje ima važnu ulogu u predlaganju uvođenja novih programa.

Studentima svih nivoa studija, od osnovnog do doktorskog nivoa studija, su dostupne mnogobrojne spomenute mogućnosti vannastavnih aktivnosti na Humanističkim studijama, poput organizacije studijskih boravaka na stranim univerzitetima, tribina, tematskih seminara i radionica, škola i naučnih skupova. Od studenata se zahtjeva intenzivna posvećenost naučnoistraživačkom radu, kako kroz objavljivanje naučnih članaka u časopisu „Humanističke studije“ <http://humanistickestudije.me/> i u drugim relevantnim nacionalnim i međunarodnim časopisima, kao i kroz redovno učešće na nacionalnim i međunarodnim naučnim skupovima. S tim u vezi, Humanističke studije već duži niz godina organizuju godišnje međunarodne naučne skupove, uz podršku fondacije Hanns Seidel-kancelarija u Beogradu, Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, Ministarstva nauke Crne Gore, Evropske komisije itd.

Među njima, posebno ističemo značaj naučnih skupova koje već duži niz godina organizuju Humanističke studije u saradnji sa partnerima poput: međunarodni naučni skup „O humanizmu“ koji je

održan u periodu od 27. do 29. maja 2016. godine, međunarodni naučni skup „O Evropi“ koji je organizovan od 5 do 7. oktobra 2017. godine, naučni skup „Evropa, Balkan, Crna Gora“ koji je u saradnji sa Crnogorskom akademijom nauka i umjetnosti organizovan 5. oktobra 2017. godine, naučni skup „Ustavni patriotizam“ koji je u saradnji sa Crnogorskom akademijom nauka i umjetnosti održan 11. oktobra 2018. godine, međunarodni naučni skup „Spoljna politika Crne Gore: istorija i savremenost“ koji organizovan 26. septembra 2018. godine, ali i mnogi drugi. Naši studenti postdiplomskih studija redovno učestvuju, u svojstvu predavača ili učesnika, naučnim skupovima, konferencijama, tribinama, školama i drugim naučnoistraživačkim aktivnostima koje Fakultet redovno organizuje.

Ovaj studijski program nastao je kao direktna reakcija na tražnju sa tržišta. Mnogi poslodavci, u prvom redu predstavnici međunarodnih i nacionalnih institucija, imajući u vidu proces učlanjenja Crne Gore u mnoge međunarodne organizacije, prvenstveno NATO i EU, su u to vrijeme isticali da im je potreban zaposleni koji posjeduje znanja iz oblasti međunarodnih odnosa, diplomatije, međunarodne i nacionalne bezbjednost, evropskih studija i Komunikologija i mediji. Već prilikom upisa prve generacije postojalo je veliko interesovanje za studijske programe koji se od 2008. godine razvijaju na HS-u.

Akademski studijski programi na Humanističkim studijama, u sklopu nastave koja se sastoji od predavanja, vježbi, individualnog, mentorskog i grupnog rada, predviđa i obaveznu *praktičnu nastavu*, koja je prije svega vezana za rad različitih subjekata evropskog integracionog procesa. Naime, vrlo brzo je uspostavljena saradnja sa vodećim nacionalnim institucijama i poslodavcima, a posebno se ističe uspješna saradnja sa Ministarstvom vanjskih poslova, Diplomatskom akademijom „Gavro Vuković“, Ministarstvom odbrane sa kojim su Humanističke studije još 2008. godine potpisale Sporazum o saradnji, Ministarstvom unutrašnjih poslova, Agencijom za nacionalnu bezbjednost, Policijskom akademijom, Vojskom Crne Gore, Skupštinom Crne Gore, predstaništvima međunarodnih organizacija u Crnoj Gori itd. Humanističke studije na redovnoj osnovi organizuju gostujuća predavanja predstavnika ovih institucija, dok istovremeno organizuju i praksu i studijske posjete studenata u ovim institucijama.

Kako su međunarodni odnosi, spoljni odnosi, politička analiza, bezbjednost, evropske politike, komunikologija i mediji oblasti u kojima se promjene dešavaju veoma brzo, uprkos značaju istraživanja istorije međunarodnih odnosa, teme koje se obrađuju u toku semestra se revidiraju svake godine na sjednicama Naučno-nastavničkog vijeća. Takođe, na kraju svakog semestra, razgovara se sa studentima i njihove sugestije i primjedbe se uzimaju u obzir prilikom organizovanja nastave za narednu studijsku godinu. Poseban značaj se daje informacijama, iskustvima i znanjima koje se dobijaju od diplomiranih studenata.

Novi programi pripremaju se uz pomoć stručnjaka iz akademskih i neakademskih oblasti, stručnjaka i eksperata sa srodnih fakulteta i studijskih programa koji su kasnije uključeni u nastavu. Uvođenje novih studijskih programa, kao i neke modifikacije i poboljšanja postojećih, mogu se pokrenuti s različitih grupa unutar UDG-a. Ti programi su kreirani prema potrebama i potražnji na tržištu rada, s jedne strane, i viziji razvoja UDG-a, s druge strane. Pored NNV Fakulteta i Skupštine osnivača, Savjet za razvoj je savjetodavno tijelo koje ima važnu ulogu u predlaganju uvođenja novih programa (član. 33 Statuta Univerzieteta Donja Gorica). Ponekad se na zahtjev biznis zajednice i institucija sa kojima UDG saraduje stvaraju novi nastavni planovi i programi.

Shodno navedenom u razvoju i pripremi studijskih programa na Humanističkim studijama, bile su uključene policy i naučne institucije iz Crne Gore i regiona kao što su Fakultet političkih nauka Univerziteta u Beogradu, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Fakultet za društvene vede Univerziteta u Ljubljani, kao i mnogobrojni nacionalni i regionalni istraživački. Poslovni partneri UDG-a obično su zainteresovani za buduće diplomirane studente i osiguravaju stipendije za njihovo obrazovanje i dodjeljuju ga najboljim studentima.

Takođe, na Humanističkim studijama se posebna pažnja posvećuje saradnji sa biznis zajednicom. Ta saradnja ima više dimenzija. Prije svega, postoji intenzivna saradnja sa institucijama na više nivoa. Studenti, kako osnovnih tako i postdiplomskih doktorskih studija, obavljaju redovne prakse u različitim institucijama u Crnoj Gori. Program praksi je prilagođen obavezama studenata na fakultetu, kako vremenski, tako i po radnim zadacima u toku prakse. Ujedno, predstavnici ovih institucija su uključeni u nastavni proces, mentorisu studentske projekte i održavaju redovna gostujuća predavanja i tribine. Na taj način studenti se kontinuirano informišu o najnovijim trendovima u ovoj oblasti, a nastavni proces se prilagođava istim.

Humanističke studije su realizovale ili realizuju značajan broj nacionalnih i međunarodnih naučnoistraživačkih projekata, u kojima je bio partner ili glavni aplikant projekta. Projekti su prilika ne samo za ostvarivanje međunarodnih kontakata, već i za upoznavanje sa najnovijim svjetskim

trendovima u ovoj oblasti. U projekte su, pored predavača, uključeni i studenti. Među projektima se ističu: Enhancement of study programs in Public Health Law, Health Management, Health Economics and Health Informatics in Montenegro (PH-ELIM); ERASMUS + Programme: Mobility for learners and staff – Higher Education Student and Staff Mobility; ERASMUS + Programme: Mobility for learners and staff – Higher Education Student and Staff Mobility; CA Cost Action 16101- MULTI-modal Imaging of FOREnsic SciEnce Evidence - tools for Forensic Science; CA Cost Action 15222-European Network for cost containment and improved quality of health care; Enhancement of Cooperation Model with Stakeholders of Critical Information Infrastructure in Montenegro; 'Enhancement of ICT Infrastructure at University Donja Gorica'; ERASMUS + Programme: Mobility for learners and staff – Higher Education Student and Staff Mobility; Erasmus+: Key-Action2 : Capacity Building in the field of Youth: Be Ready for EU values (BREV); ERASMUS + Programme: Mobility for learners and staff – Higher Education Student and Staff Mobility ; 'Enhancement of cyber educational system of Montenegro' (ECESM) itd.

Humanističke studije sprovode ili su sprovodile mnogobrojne višegodišnje naučnoistraživačke projekte, podržane od strane Ministarstva nauke Crne Gore i Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, poput projekata: Transformacija crnogorskog identiteta; Položaj i uloga Skupštine Crne Gore u procesu evropskih integracija, Bezbjednosni aspekti evroatlantskih integracija Crne Gore, Evropa i Crna Gora – proces transformacije crnogorskog identiteta u procesu evropeizacije crnogorskog identiteta, Leksikon diplomatije Crne Gore, Diplomatska akademija; kao i projekte koje već duži niz godina podržava fondacija Hanns Sedel – kancelarija u Beogradu, zatim Crnogorska akademija nauka i umjetnosti i drugi nacionalni i međunarodni donatori. Imajući u vidu da je jedan od primarnih ciljeva Fakulteta internacionalizacija i , dalje razvija i jača u okviru Jean Monnet projekata. S tim u vezi, Humanističke studije u narednom periodu će težiti jačanju predmetnih kurikuluma i osavremenjivanju studijskih programa, apliciranjem za Jean Monnet projekte.

Dodatno, Humanističke studije svake studijske godine organizuju veliki broj škola, seminara i radionica, poput: Škole evroatlantizma, studijskih posjeta državama članica EU, godišnjih međunarodnih naučnih konferencija, itd.

Ujedno, Humanističke studije imaju veoma bogato iskustvo u izdavaštvu, pa tako su do 2021. godine objavile osam brojeva časopisa Humanističke studije. Svi dosadašnji brojevi ovog naučnog časopisa se mogu naći na sajtu časopisa <http://humanistickestudije.me/>.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

- 1.8. Strategija i aktivnosti za obezbjeđenje kvaliteta obrazovanja, istraživanja, odnosno umjetničkog rada, stalna tijela koja se bave područjem obezbjeđenja kvaliteta, stepen implementacije dokumenta za obezbjeđenje kvaliteta (postojanje dokumenta i procjena efekata njihove primjene u prethodnih pet godina

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	Djelimično ispunjeno	X	Nije ispunjeno
-----------	----------------------	---	----------------

Komentar/osvrt/preporuke: Statut UDG-a, Statut HS-a, Ugovori o studiranju, Ugovori o radu i angažovanju saradnika, nastavnika i istraživača i ostala akta na nivou Univerziteta i pojedinih univerzitetskih jedinica jasno definišu prava i odgovornosti ugovornih strana (Univerziteta i Fakulteta sa jedne strane, i zaposlenih i studenata sa druge strane). Sva relevantna akta podrazumijevaju aktivno učešće zaposlenih i studenata u aktivnostima usmjerenim na obezbjeđenje i povećanje kvaliteta.

Okrugli stolovi koji se organizuju u okviru redovnih aktivnosti na Univerzitetu omogućavaju svim zaposlenim i studentima da javno iznesu svoje mišljenje o pojedinim pitanjima vezanim za kvalitet. Svim studentima i zaposlenima je omogućeno da se obrate nadležnim na pojedinim fakultetima (koordinatorima, prodekanima, dekanima) i zatraže razgovor na teme koje su direktno ili indirektno vezane za pitanja kvaliteta.

Novi okvir sistema obezbjeđenja kvaliteta na UDG definiše instrumente za prikupljanje informacija koje treba da generiše novi sistem za obezbjeđenje kvaliteta, kao i potrebne procese koji se implementiraju da bi svi podaci bili obezbjeđeni pravovremeno, ali su jasno i definisane odgovornosti i obaveze svih zaposlenih i studenata u pogledu obezbjeđivanja informacija.

Informacioni sistem koji je razvijen kao podrška Novom okviru sistema kvaliteta počiva na mreži međusobno uvezanih procesa i instrumenata koji služe kao infomaciona osnova na bazi koje se računaju indikatori Almanaha i obezbjeđuju podaci za periodične samoevaluacije i eksterne

evaluacije.

Statut Univerziteta Donja Gorica definisao je kao savjetodavno tijelo koje funkcioniše na nivou Univerziteta Savjet za razvoj UDG-a koji uključuje kao aktivne članove partnere iz biznis zajednice. Shodno članu 33. i 34. Statuta UDG u strukturu Savjeta za razvoj pored predstavnika svakog od fakulteta u sastavu UDG-ja, predstavnika Skupštine osnivača UDG-ja, Rektora učestvuju predstavnici studenata (predstavnik Studentskog biznis centra i predstavnik Studentskog parlamenta), predstavnik neakademskog osoblja, ali i spoljni akteri kojeg čine predstavnici biznis asocijacija (Privredne komore Crne Gore; Unije poslodavaca Crne Gore i Montenegro Biznis alijanse), potom predstavnik Centralne narodne biblioteke Crne Gore „Đurđe Crnojević“, Cetinje, predstavnik Ministarstva prosvjete i nauke Crne Gore, predstavnik mjesne zajednice i osam predstavnika biznisa – privrednih društava. Nadležnosti Savjeta za razvoj direktno su i indirektno usmjerene na obezbjeđenje kvaliteta. Savjet za razvoj raspravlja o pitanjima vizije razvoja UDG sa aspekta zahtjeva tržišta za visokoobrazovanim kadrom polazeći od analize potreba domaćeg i međunarodnog tržišta za pojedinim profilima kadrova i ima mogućnost da predloži Senatu i Skupštini osnivača mjere za unapređenje rada Univerziteta. Sem toga Savjet za razvoj konkretnim akcijama podstiče studente na osnivanje sopstevnog biznisa, stvara uslove za obavljanje istraživačke prakse studenata i izradu studentskih projekata u domaćim i inostranim kompanijama i institucijama i njihovo zapošljavanje i stvara uslove za razvijanje pojedinih programa i akcija na UDG kao i pojedinih programa i donacija domaćih i inostranih kompanija; Kao rezultat rada Savjeta za razvoj UDG-a inicirano je pokretanje mnogih studijskih programa na UDG-u, a predstavnici Savjeta za razvoj su bili koorganizatori i učesnici brojnih tribina i okruglih stolova.

U okviru Novog sistema za obezbjeđenje kvaliteta na UDG-u postoje instrumenti koji uključuju spoljne aktere. Tako je integralni dio Novog sistema Anketni upitnik za poslodavce i poslovne partnere – koji obuhvata pitanja koja se odnose na stepen zadovoljstva poslodavaca kvalitetom rada zapošljenih studenata na praksi i nakon diplomiranja, saradnjom sa UDG-em, mogućnošću realizacije programa saradnje, inicijativama sa UDG-a itd. Sem toga, novi sistem za obezbjeđenje kvaliteta uključuje i anketni upitnik koji popunjavaju svršeni studenti, koji se mogu tretirati i kao eksterni akteri nakon diplomiranja.

Svi instrumenti u okviru Novog sistema za obezbjeđenje kvaliteta na Univerzitetu Donja Gorica su u skladu sa Pravilnikom o samovrednovanju kvaliteta studijskih programa, nastave, rada nastavnika i službi na ustanovama visokog obrazovanja u sastavu Univerziteta Donja Gorica, i predstavljaju unapređenje u pogledu funkcionalnosti i primjene odredbi tog pravilnika.

Preporuka: U ovom Standardu se ne pominje Strategija za obezbjeđenje kvaliteta na fakultetima UDG koja je sastavni dio priložene dokumentacije i strateški je dokument u ovoj oblasti. Za razliku od većine drugih dokumenata koji su priloženi, ova Strategija nije priložena u originalu te se ne vidi ni kada je usvojena, ni ko je nju usvojio. U Strategiji se na strani 5 pominje i Komisija za obezbjeđenje kvaliteta, ali se ni ona ne pominje u popunjenom dijelu Standarda 1.8 Zahtjeva (ni da li je formirana, ni ko je čini) iako se ovdje traži da se pomenu „stalna tijela koja se bave područjem obezbeđivanja kvaliteta“. Osim toga, u ovom dijelu Popunjenog obrasca nedostaje i „procjena efekata njihove primjene u prethodnih pet godina“ jer se ne pominju pokazatelji za ovaj kriterijum.

Kriterijum za ocjenjivanje: Potreban

1.9. Opšti stav o međunarodnoj uporedivosti ustanove, njene organizacione strukture i djelatnosti (međunarodne ustanove).

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	Djelimično ispunjeno	X	Nije ispunjeno
-----------	----------------------	---	----------------

Komentar/osvrt/preporuke: Svi studijski programi Humanističke studije su akreditovani shodno važećim zakonskim procesima u Crnoj Gori i u potpunosti međunarodno priznati. Nakon završenog određenog nivoa studija, studenti uspješno nastavljaju svoje studije na prestižnim inostranim univerzitetima širom svijeta, i grade uspješne profesionalne karijere u međunarodnim organizacijama i institucijama u Crnoj Gori i inostranstvu.

Takođe, kroz programe studentske razmjene, studenti Humanističkih studija imaju priliku da dio školovanja provedu na nekom od partnerskih univerziteta, sa kojima Humanističke studije imaju potpisane ugovore o razmjeni studenata (Univerzitet u Bolonji, Univerzitet u Salcburgu).

Svi studijski programi Humanističkih studija, uključujući i programe za koje podnosimo zahtjev za akreditaciju, ispunjavaju zahtjev međunarodne i unutrašnje uporedivosti u pogledu sadržine, organizacije i stepena koji se na njemu stiču. Studijski programi sadrže sve predmete koji se mogu smatrati fundamentalnim, kao i široku lepezu izbornih predmeta, što se vidi iz priloženih nastavnih

planova. Organizacija i trajanje studija organizovano je u skladu sa principima Bolonjske deklaracije i ECTS-a.

Preporuka: U ovom Standardu nedostaju konkretniji podaci o međunarodnoj uporedivosti ustanove. Naime, iako se konstatuje da svi programi ispunjavaju zahtjeve za unutrašnju i međunarodnu uporedivost, nisu navedeni nikakvi podaci koji bi to potvrdili.

STANDARD 2.

STRUKTURA STUDIJSKOG PROGRAMA I KONCEPCIJA ZA REALIZACIJU STUDIJA

KRITERIJUMI:

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

2.1. Ciljevi studijskog programa

- Akademska klasifikacija (akademske ili primijenjene studije) i obrazloženje pripadnosti nivou visokog obrazovanja u okviru Crnogorskog kvalifikacionog okvira (u daljem tekstu: CKO) i usklađenosti sa Evropskim kvalifikacionim okvirom (u daljem tekstu: EKO);
- Ciljevi studijskog programa i njihova usklađenost sa osnovnim ciljevima ustanove;
- Formalna usklađenost ciljeva programa sa njegovom klasifikacijom i nivoom u CKO-u.

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno	Nije ispunjeno
-----------	---	----------------------	----------------

Komentar/osvrt/preporuke: Shodno članu 82. Zakona o visokom obrazovanju ("Službeni list Crne Gore", br. 44/14, 52/14 - ispr., 47/15, 40/16, 42/17, 71/17, 55/18, 3/19, 17/19 - dr. zakon, 47/19, 72/19 i 74/20) o evropskom sistemu prenosu kredita i Statutu Fakulteta humanističkih nauka Univerziteta Donja Gorica osnovan je master akademski studijski program MEĐUNARODNA POLITIKA I BEZBJEDNOST sa modulima:

- Međunarodni odnosi;
- Evropske politike;
- Američke studije;
- Balkanske i mediteranske studije;
- Međunarodna bezbjednost
- Sajber bezbjednost

za sticanje diplome akademskih master studija.

Studijski program MEĐUNARODNA POLITIKA I BEZBJEDNOST klasifikovan je u akademske studije čijim završetkom student stiže 120 ECTS i stručno zvanje Magistar. U okviru Crnogorskog kvalifikacijskog okvira ove studije spadaju u VII2 nivo koji je usklađen sa Evropskim kvalifikacijskim okvirom – nivoom EQF7 (ISCED 747).

Kao ciljevi studijskog programa MEĐUNARODNA POLITIKA I BEZBJEDNOST navedeni su: sticanje znanja i vještina neophodnih za obavljanje visokostručnih, specijalizovanih i analitičkih poslova u oblasti međunarodnih odnosa i bezbjednosti, osposobljen da rezultate svojih istraživanja saopštava široj i naučnoj javnosti, i da samostalno donosi odluke na osnovu rezultata istraživanja. Za svaki pojedini modul navedeni su posebni ciljevi.

Osnovni strateški ciljevi studijskog programa i ustanove navedeni su u obrazloženju kriterija 1.4, 1.6 i 2.1 Zahtjeva za akreditaciju studijskog programa. Ciljevi studijskog programa usklađeni su s ciljevima ustanove.

Ciljevi programa usklađeni su s njegovom klasifikacijom i nivoom u CKO-u.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

2.2. Ishodi učenja studijskog programa

- Ishodi učenja su dostupni zainteresovanim stranama, primarno nastavnicima i

studentima; <ul style="list-style-type: none"> • Planirani ishodi učenja su uporedivi sa Dablinskim deskriptorima; • Postoji mogućnost za provjeru ishoda učenja u okviru internog sistema obezbjeđenja kvaliteta; • Ishodi učenja će biti dostupni, realni i odražavati napredak u datoj oblasti; • Ishodi učenja će omogućiti razvijanje saradnje sa relevantnim stranama. 				
Ocjena ispunjenosti				
Ispunjeno		Djelimično ispunjeno	X	Nije ispunjeno
Komentar/osvrt/preporuke: Ishodi učenja studijskog programa Međunarodna politika i bezbjednost: Student će biti osposobljen da: <ul style="list-style-type: none"> - koristi uskospecijalizovano teorijsko i praktično znanje u oblasti međunarodne politike i bezbjednosti; - primjenjuje kritički pristup prilikom usvajanja novih znanja i vještina; - originalno i kreativno interpretira rezultate sopstvenog i tuđeg teorijskog istraživanja i analize; - koristi interdisciplinarni pristup u analizi problema međunarodne i regionalne politike; - prilagođava teorijska znanja empirijskim problemima i izazovima; - koristi domaće i inostrane akademske izvore u cilju unapređenja sopstvenog znanja; - samostalno sprovodi, učestvuje i daje inicijative za teorijsko istraživanje; - analizira i piše praktične politike iz oblasti međunarodne politike. Za svaki pojedini modul navedeni su i posebni ishodi učenja. Planirani ishodi učenja uporedivi sa Dablinskim deskriptorima. Ne postoje direktne informacije o tome kako se vrši provjera ishoda učenja u okviru internog sistema obezbjeđenja kvaliteta niti informacije o tome kako će ishodi učenja omogućiti razvijanje saradnje sa relevantnim stranama.				
Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni				
2.3. Usaglašenost ishoda učenja sa ciljevima studijskog programa <ul style="list-style-type: none"> • Ciljevi programa će se sistematski sprovesti u praksi. Postoje informacije o tome kako svaki predmet ili modul doprinosi ostvarenju ciljeva studijskog programa; • Svi predmeti ili moduli opisani u "priručniku za predmete/module" studijskih programa sadrže informacione liste, koje su dostupne zainteresovanim stranama (prvenstveno studentima i nastavnicima); • Postoji jasan opis znanja, vještina i kompetencija, koji se od studenata očekuje da steknu nakon odslušanijih pojedinih predmeta na studijskom programu; • Ishodi učenja su jasni i razumljivi za nastavnike i studente. 				
Ocjena ispunjenosti				
Ispunjeno		Djelimično ispunjeno	X	Nije ispunjeno
Komentar/osvrt/preporuke: Ne postoje direktne informacije o tome kako svaki kolegij doprinosi ostvarenju ciljeva studijskog programa. Uz zahtjev za akreditaciju dostavljene su informacione liste i obrazloženo je na koji način su iste dostupne studentima i nastavnicima. Opis znanja, vještina i kompetencija jasan je, a ishodi su dovoljno razumljivi.				
Kriterijum za ocjenjivanje: Potreban				
2.4. Perspektive na tržištu rada, praktični značaj i profesionalne potrebe za studijskim programom <ul style="list-style-type: none"> • Postoji tražnja na tržištu rada za diplomcima koji posjeduju kompetencije planirane ishodom učenja na studijskom programu ili se očekuju takvi trendovi u srednjem roku; • Urađena procjena potreba tržišta rada i u skladu sa tim planiran broj upisanih studenata na studijskom programu; • Kompetencije dozvoljavaju diplomiranim studentima da rade u području rada koje je usklađeno sa stečenom kvalifikacijom; • Studijski program je povezan sa profesionalnom praksom (praktični zadaci, projekti, 				

rad kod poslodavca tokom studija).					
Ocjena ispunjenosti					
Ispunjeno		Djelimično ispunjeno	X	Nije ispunjeno	
Komentar/osvrt/preporuke: Kako se navodi u zahtjevu, i pored više fakulteta u oblasti politikologije, danas u Crnoj Gori ne postoji studijski program koji bi produkovao stručnjake svih specifičnih profila, posebno kada se uzme u obzir dinamika integracionih procesa i potreba za kadrom sa kvalifikacijom nivoa obrazovanja VII-2 na društveno važnim pozicijama.. No, Komisiji nije dostavljena urađena procjena potreba tržišta rada. Studijski program predviđa praktične zadatke i projekte.					
Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni					
2.5. Prijavljivanje i uslovi za upis na studijski program <ul style="list-style-type: none"> • Procedure za upis na studijski program su regulisane, strogo se primjenjuju, transparentne su u pogledu Kriterijum za ocjenjivanje kvaliteta i omogućavaju ostvarenje planiranih ishoda učenja; • Planirani uslovi za upis obezbjeđuju da kandidati posjeduju potrebne kompetencije za nesmetan nastavak formalnog obrazovanja; • Svi kandidati su jednako tretirani; • Procedure su jasne i dostupne za sve zainteresovane kandidate; • Obezbijeđeni su uslovi za upis planiranog broja studenata; • Postignuti nivo obrazovanja neophodan za upis; • Dodatni uslovi za upis kandidata koji uzimaju u obzir rezultate postignute u prethodnom školovanju i rezultate postignute na prijemnom ispitu, odnosno ispitu za provjeru znanja, sklonosti i sposobnosti kandidata za upis; • Transparentno ocjenjivanje kod provjera za upis 					
Ocjena ispunjenosti					
Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
Komentar/osvrt/preporuke: Procedure za upis na studijski program regulisane su pravilnicima o uslovima, kriterijumima, i postupcima upisa u prvu godinu studija. Upis studenata vrši se na osnovu javnog konkursa o čemu Odluku donosi Senat. Konkurs se objavljuje na sajtu i oficijalnim stranicama. Uslov za upis na master studije je primarno završen studij prvog ciklusa sa stečenih 180/240 ECTS kredita. Upis studenata vrši se na konkurentskoj osnovi, u skladu sa rezultatima postignutim tokom prethodnog obrazovanja, nakon sprovedenog postupka rangiranja. Procedure su jasne i dostupne u UDG Inside-u, informatoru za bruceše koji UDG izdaje svake godine u aprilu mjesecu.					
Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni					
2.6. Nastavni plan <ul style="list-style-type: none"> • Nastavni plan i program moraju biti planirani tako da omogućavaju postizanje ishoda učenja za vrijeme predviđeno za završetak studija; • Povezanost sadržaja kurikuluma sa zahtjevima struke; • Sadržaj nastavnog plana je javno dostupan u priručniku i na web stranici ustanove; • Studenti su, na početku nastave, upoznati sa predmetima kroz informacioni paket za sve predmete; • Cjelishodnost predmeta u odnosu na njihov broj (dobra zastupljenost), raspored na nivoima studija, pripadnost akademskom/primijenjenom studijskom programu i podjela na grupe teorijskih, naučnih i dr. predmeta. 					
Ocjena ispunjenosti					
Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	

Komentar/osvrt/preporuke: Nastavni planovi, programi, kurikulumi i informacione liste javno su dostupne na web adresi Univerziteta i Humanističkih studija, a u elektronskoj i štampanoj verziji u vidu INSIDE časopisa su dostupni u prostorijama Univerziteta, kao i na zvaničnim internet stranicama i društvenim mrežama (<https://www.udg.edu.me/inside/>).

Na početku školske godine održava se uvodni čas, za sve upisane studente na kojem se upoznaju sa pravilima rada na univerzitetu, kao i njihovim pravima i obavezama. Prezentuje se i nastavni plan i studenti su informisani o svim predmetima, predavačima i konkretnim obavezama koje će imati vezano za dio nastave koji se odnosi na istraživačke projekte, konferencije i prezentacije.

Upisom na studij, student postaju korisnici studentskog portala putem koga se studenti redovno informišu o svim aktivnostima u okviru studijskog programa.

Studenti imaju teorijske opšte i specijalističke predmete kao i rad na istraživanjima i prezentacijama na konferencijama.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

2.7. Analiza metodike nastave

- Sve obrazovne metode, didaktička sredstva, rad u laboratoriji i seminari jasno su istaknuti u okviru informacionog paketa za sve predmete.
- Koriste se različiti načini realizacije nastave;
- Fleksibilno se koristi niz pedagoških metoda;
- Načini realizacije nastave i korišćene pedagoške metode se redovno procenjuju i prilagođavaju.

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
-----------	---	----------------------	--	----------------	--

Komentar/osvrt/preporuke: Svaki kolegij sadrži info listu (syllabus) u kojoj su navedeni metodi rada sa studentima. Info lista dostupna je svakom studentu. U Zahtjevu je koncizno navedeno nekoliko ključnih principa nastave i istraživanja.

Nastava se izvodi kroz predavanja, vježbe i seminare. Kao poseban vid rada predviđen je mentorski rad sa studentima i individualne konsultacije u cilju postizanja maksimalnih rezultata svakog studenta, što je jako pohvalno.

Na kraju svakog semestra organizuje se sjednica Naučno-nastavničkog vijeća čija je tema analiza rezultata koji su postignuti na pojedinim nastavnim disciplinama i cijelom studijskom programu u toku semestra. Predmet rasprave su efekti koji su nastali kao rezultat primjene inovacija u nastavi u toku prethodnog semestra.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

2.8. Ispiti (koncept i organizacija)

- Broj, vrsta i organizacija provjere znanja i završnog ispita su planirani tako da podrže ostvarivanje planiranih ishoda učenja u vremenu planiranom za završetak studija;
- Studentima je obezbijeđeno dovoljno vremena da se pripreme za provjere znanja i završne ispite;
- Oblik ispita i završnog ispita su istaknuti u informacionom paketu za svaki predmet/modul;
- Studenti su informisani o zahtjevima na ispitu, koji su u skladu sa obrazovnim ciljevima predmeta/modula;
- Organizacija ispita ne utiče na produžetak vremena studiranja;
- Kriterijum za ocjenjivanje za ocjenjivanje su transparentni za nastavnike i studente i garantuju postizanje ishoda učenja;
- Završetak ciklusa studijskog programa je jasno definisan (teza ili drugi individualni zadatak).

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
-----------	---	----------------------	--	----------------	--

Komentar/osvrt/preporuke: Koncept i organizacija ispita jasno su definisani na početku akademske godine. Svaki predmetni syllabus sadrži informacije o tome kako se vrši provjera znanja i koje se aktivnosti buduju.

Studenti sve informacije o ispitima dobijaju pravovremeno i jasno su istaknute u info paketu.

Četvrti semestar predviđen je za pisanje master teze, koja je završna faza studijskog ciklusa. U ovom semestru student konstantno rade sa mentorom na pisanju master teze koja se usmeno prezentuje i brani pred komisijom koju imenuje Fakultet.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

- 2.9. Nastava, učenje i ocjenjivanje orijentisano na studenta - student u centru obrazovnog procesa
- Postoje realne razlike kod studenata i njihovih potreba u toku studija;
  - Postoje fleksibilni putevi učenja;
  - Razvija se osjećaj autonomije kod studenta;
  - Obezbiježene su adekvatne smjernice i podrška nastavniku;
  - Promoviše se uzajamno poštovanje odnosa student-nastavnik;
  - Postoje odgovarajuće procedure za postupanje po primjedbama studenata.
  - Nastavnici su upoznati sa postojećim metodama provjere znanja i ispitivanja i imaju institucionalnu podršku u razvoju ovih vještina u svojoj oblasti;
  - Kriterijum za ocjenjivanje i načini provjere znanja, kao i Kriterijum za ocjenjivanje za postignutu ocjenu unaprijed su objavljeni;
  - Ocjena pokazuje studentima u kojoj mjeri su postigli željene ishode učenja;
  - Studenti dobijaju povratne informacije i, ako je potrebno, koriste konsultacije o procesu ocjenjivanja;
  - Gdje je to moguće, ocjenjivanje vrši više od jednog nastavnika;
  - Kod uslova za ocjenu uzimaju se u obzir eventualne olakšavajuće okolnosti;
  - Ocenjivanje je konzistentno, primenjuje se za sve studente i sprovodi u skladu sa objavljenim pravilima;
  - Predviđena je formalna procedura za studentske žalbe.

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno	Nije ispunjeno
-----------	---	----------------------	----------------

Komentar/osvrt/preporuke: Specifičan model praćenja napretka studenta tokom studija, doprinosi razvoju odnosa nastavnik – student i razvijanju osjećaja autonomije studenta.

Propisana je formalna procedura za studentske žalbe prema posebnom Pravilniku, a preporuka je Komisije da se izrade jedinstveni obrasci žalbi/prigovora koji će biti lako dostupni i pregledni studentima na zvaničnim stranicama (na naslovnoj strani).

Evaluacija ovog podkriterija detaljno je opisana u zahtjevu za akreditaciju.

STANDARD 3. RESURSI

KRITERIJUMI:

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

- 3.1. Osoblje angažovano na realizaciji studijskog programa
- Sastav i stručnost nastavnika treba obezbijede postizanje očekivanih ishoda učenja u vremenu planiranom za završetak studija;
  - Istraživanje i razvojne aktivnosti zaposlenih su takve da obezbjeđuju postizanje planiranog nivoa obrazovanja;
  - Mogućnosti za budući razvoj zaposlenih su definisane i dostupne;
  - Planirane su organizacija i osoblje ustanove za obavljanje: administrativno-pravnih poslova, računovodstvenih poslova, tehničkih i higijenskih poslova, funkcionisanja

studentskih servisa (studentske službe, biblioteke IT podrške).					
Ocjena ispunjenosti					
Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
<p>Komentar/osvrt/preporuke: Ukupan broj nastavnog osoblja je 74 što se doima adekvatnim u odnosu na potrebe. Stručnost nastavnika je neupitna, a dodatna prednost je što Humanističke studije upošljavaju i stručnjake iz prakse, što jasno ukazuje na oprediljenost ka praktičnim znanjima na svim odsjecima. Samim tim, Komisija se uvjerila da sastav i stručnost nastavnika u potpunosti obijezbijedjuju postizanje ishoda učenja u rokovima predviđenim za završetak studija. Uvidom u biografije nastavnog osoblja, jasno je da akademsko osoblje učestvuje kako u domaćim, tako i u regionalnim, ali i šire-medjunarodnim istraživačkim i projektima izgradnje kapaciteta što direktno utiče na blagovremeno postizanje planiranog nivoa obrazovanja studenata na svim odsjecima. Medjutim, mogućnosti za budući razvoj zaposlenih nisu jasno definisane. Iz dostavljenih ugovora je jasno da je akademsko osoblje koje je zaposleno na puno radno vrijeme i na period "neodredjeno" u obavezi učestvovati u naučno-istraživačkim djelatnostima, kao i prihvatiti prijedloge Dekana za stručno usavršavanje. Iz ovoga se može zaključiti da mogućnosti za razvoj zaposlenih postoje, ali one bi trebale biti jasnije definisane.</p> <p>Na Univerzitetu Donja Gorica organizovan je i Medjunarodni centar koji je na usluzi svim studentima. UDG takodjer ima potpisana 22 sporazuma o saradnji sa univerzitetima iz regiona, Evrope i svijeta. UDG ima organizirano Odjeljenje za medjunarodnu saradnju i projekte, a čiji cilj je koordinacija postojećih aktivnost i daljnjeg razvoja medjunarodnih kontakata sa partnerskim i ostavilim institucijama u Evropi i svijetu. UDG takodjer ima organizirane službe za administrativno-pravne i finansijske poslove, kao i studentsku službu, IT podršku i ostale tehnicke poslove.</p> <p>Preporuke:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Preporučuje se UDG prioriteto raditi na jasnijem definisanju mogućnosti za napredak i usavršavanje svog nastavnog osoblja, a naročito onih sa ugovorima na neodredjeno. • Preporučuje se UDG da na web-stranici postavi kontakte za studentsku i finansijsku službu jer je to od koristi svim budućim studentima i drugima zainteresiranim za neki vid saradnje sa UDG. • Preporučuje se nastavak ulaganja u nastavnike. Nedostatke vlastitih investicijskih sredstava pokušati nadomjestiti nacionalnim i medjunarodnim projektima. 					
Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni					
<p>3.2. Finansiranje i infrastrukturni resursi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obezbijedena je finansijska održivost programa; • Infrastruktura (sale, laboratorije, biblioteke...) i njihovo korištenje ispunjava kvalitativne i kvantitativne zahtjeve; • Jasno je definisana saradnja na osnovu koje ustanova koristi infrastrukturu drugih (spoljnih) partnera za obuku i obrazovanje studenata; • Ustanova je u stanju da reaguje na probleme, rješava finansiranje, obezbjeđuje osoblje i upisuje potreban broj studenata. 					
Ocjena ispunjenosti					
Ispunjeno		Djelimično ispunjeno	X	Nije ispunjeno	
<p>Komentar/osvrt/preporuke: Univerzitet Donja Gorica i Humanističke studije, u većini slučajeva, raspolaže sa dovoljno studionica, sala i amfiteataru za sve studente i akademsko osoblje. Pored toga, posjeduje i audio-vizuelne učionice sa 39 mjesta za učenje stranih jezika kao i audio-vizuelnu opremu u učionicama i ostalim popratnim prostornim resursima, kao što su biblioteka i holovi. To dozvoljava olakšano izvodjenje praktične nastave i naučnih istraživanja, kao i pojedinačne i grupne prostore za učenje. Resursi Univerziteta se doimaju adekvatni za sve organizacijske jedinice.</p> <p>Univerzitet ima nedovoljno razvijen bibliotečki fond. Trenutno postoji jedna biblioteka za cijeli Univerzitet. Nije precizirano da li biblioteka sadrži i arhiv diplomskih, magistarskih i doktorskih radova. Nije precizirano da li u sastavu Univerziteta postoje vrijedne biblioteke koji su pridruženi članovi, što je naročito važno za naučno-istraživački proces. Veličina čitanonice se čini adekvatnom u odnosu na veličinu univerziteta i broj studenata.</p> <p>Upravljanje resursima je centralizirano s obzirom da se svi fakulteti nalaze u jednoj zgradi. U okviru dostupnih potencijala to se za sada čini adekvatnim. Komisija se nije uvjerila da postoje jasni planovi gradnje/ proširenja novih infrastrukturnih kapaciteta.</p>					

Jasno je definisana saradnja na osnovu koje ustanova koristi infrastrukturu spoljnih partnera. Pohvaljuje se veliki broj potpisanih ugovora o saradnji sa vladinim i nevladinim institucijama, kao i privatnim firmama, think-tankovima i istraživačkim ustanovama gdje studenti obavljaju stručne prakse. Ovakvi vidovi saradnje znatno doprinose jedinstvenosti studija i njegovoj kvaliteti. Komisiji nije dostavljen na uvid polazni bilans stanja i bilans uspjeha, te se nije moguće uvjeriti u stanje UDG-a da reaguje na probleme i rješavanje finansiranja.

Preporuke:

- Preporučuje se UDG prioritarno realizirati plan razvoja bibliotečkog fonda.
- Preporučuje se veća transparentnost u uvid u dokumente bilansa stanja i uspjeha.
- Nastaviti saradnje sa spoljnim saradnicima u cilju povećanja kvalitete i jedinstvenosti studija.

**STANDARD 4.
UPRAVLJANJE KVALITETOM**
KRITERIJUMI:

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

4.1 Obezbjedenje kvaliteta

- Ustanova posjeduje dokumenta i instrumente za obezbjedenje kvaliteta nastave, istraživanja i umjetničkog rada ustanove;
- Sistem obezbjedenja kvaliteta je osmišljen kako bi obezbijedio kontinuirano poboljšanje studijskog programa;
- Sistem obezbjedenja kvaliteta omogućava da se otkriju propusti u postizanju obrazovnih ciljeva, da se provjeri da li su postavljeni ciljevi dostižni, pripreme i sprovedu odgovarajuće mjere za ispravljanje propusta i poboljšanje;
- Sistem obezbjedenja kvaliteta ima jasno definisane odgovornosti, uključuje studente i druge zainteresovane strane.

Prilog:

- Strategija obezbjedenja kvaliteta
- Procedure obezbjedenja kvaliteta i primjeri vrednovanja (nastave i ispita od strane studenata, servisa za podršku od strane studenata, studijskih programa od strane diplomiranih studenata, studijskih programa od strane poslodavaca i sl.)

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno	Nije ispunjeno
-----------	---	----------------------	----------------

Komentar/osvrt/preporuke: Obezbjedenje kvaliteta nastave na Humanističkim studijama dio je sistema za obezbjedenje kvaliteta uspostavljenog na Univerzitetu Donja Gorica. Ovaj sistem omogućava efikasnije upravljanje svim nastavnim, istraživačkim i drugim procesima na Univerzitetu i njegovim jedinicama, a prije svega objektivnu ocjenu učinaka i monitoring rezultata pojedinih studijskih programa u ostvarivanju svoje misije i postavljenih ciljeva razvoja koji su definisani Almanahom i ostalim strateškim dokumentima i uspostavljanje efikasnog sistema za sistematizovanje podataka potrebnih za eksterne evaluacije koje su zakonska obaveza.

Dva dokumenta na kojima počiva implementacija procesa i procedura u okviru Sistema obezbjedenja kvaliteta su:

1. Pravilnik o samovrednovanju kvaliteta studijskih programa, nastave, rada nastavnika i službi na ustanovama visokog obrazovanja u sastavu Univerziteta Donja Gorica (dio dokumentacije o osnivanju Univerziteta, dostupan na <https://www.udg.edu.me/hs/osnovne/download/> - pravila i procedure na bazi kojih je vršeno vrednovanje odnosno samovrednovanje studijskih programa definisani su Pravilnikom o samovrednovanju kvaliteta studijskih programa, nastave, rada nastavnika i službi na ustanovama visokog obrazovanja u sastavu Univerziteta Donja Gorica.
2. Na bazi Pravilnika, definisan je i novi okvir za obezbjedenje kvaliteta na Univerzitetu Donja Gorica, koji je razvijen u okviru HERIC projekta. Uspostavljanje novog okvira za obezbjedenje kvaliteta na Univerzitetu Donja Gorica, a u skladu sa preporukama Komisije imenovane od strane Evropske asocijacije Univerziteta (European Universities Assotiation – EUA) u okviru Institucionalnog programa evaluacije (Institutional Evaluation Program). Nova Strategija za

obezbjeđenje kvaliteta zasniva se na odredbama Pravilnika o samovrednovanju kvaliteta studijskih programa, nastave, rada nastavnika i službi na ustanovama visokog obrazovanja u sastavu Univerziteta Donja Gorica, ali povećava učestalost sprovođenja i obuhvatnost određenih anketa kao osnovnih instrumenata kojim se prikupljaju podaci o samovrednovanju. Efikasnost sistema za obezbjeđenje kvaliteta značajno je povećana zahvaljujući razvoju novog informacionog sistema tzv. QAF informacionog sistema koji je razvijen kao podrška sistemu i koji omogućava jednostavnije, brže, efikasnije i obuhvatnije prikupljanje podataka i njihovu analizu za potrebu donošenja odgovarajućih odluka.

Druga dimenzija uspostavljanja novog sistema obezbjeđenja kvaliteta i razvoja informacione podrške ovom sistemu jeste kontinuirano praćenje statističkih podataka o nastavnim, istraživačkim i drugim procesima na Univerzitetu Donja Gorica za potrebe efikasnijeg upravljanja institucijom, a u skladu sa sedmim i devetim standardom za interno obezbjeđenje kvaliteta definisanih Evropskih standarda obezbjeđenja kvaliteta. Uspostavljeni sistem kvaliteta omogućava:

1. Efikasnije upravljanje svim nastavnim, istraživačkim i drugim procesima na Univerzitetu Donja Gorica i njegovim jedinicama;
2. Objektivnu ocjenu učinaka i monitoring rezultata pojedinih jedinica Univerziteta Donja Gorica u ostvarivanju svoje misije i postavljenih ciljeva razvoja koji su definisani Almanahom i ostalim strateškim dokumentima;
3. Uspostavljanje efikasnog sistema za sistematizovanje podataka potrebnih za efikasnije upravljanje institucijom i za potrebe periodičnih eksternih evaluacija shodno Evropskim standardima za obezbjeđenje kvaliteta.

Svi zvanični dokumenti Univerziteta Donja Gorica, i pojedinačnih fakultetskih jedinica usmjereni su na dugoročno povećanje kvaliteta nastave, istraživanja i svih procesa na Univerzitetu Donja Gorica. U skladu sa Statutom i pravilnicima o organizaciji studija na osnovnim, postdiplomskim i doktorskim studijama svih jedinica Univerziteta Donja Gorica, kao i pravilnicima kojima se uređuje oblast istraživanja, rad zajedničkih službi i službi podrške studentima svi zaposlenici i studenti su odgovorni za osiguranje i unapređenje kvaliteta. Oni rade na obezbeđivanju kvaliteta kroz odgovarajuća tijela, kao što su:

1. Senat, Rektor i Rektorski kolegijum;
2. Naučno-nastavnička vijeća fakulteta, dekani i prodekani za nastavu, odnosno koordinatori studijskih programa;
3. Dekani i koordinatori na nivou Fakulteta, koji čine Koordinaciono tijelo za obezbjeđenje kvaliteta na nivou Univerziteta, čijim radom koordinira Generalni menadžer;
4. Zajedničke službe Univerziteta i službe za podršku studentima;
5. Savjet za razvoj Univerziteta Donja Gorica;
6. Studentske organizacije (SBC, Studentski parlament, Sportsko društvo Univerziteta Donja Gorica)
7. Akademsko i neakadamsko osoblje;
8. Studenti;
9. Diplomirani studenti, poslodavci, partnerske institucije iz akademskog i biznis sektora;

Temelj sistema obezbjeđenja kvaliteta je strateški razvojni dokument Univerziteta Donja Gorica – Almanah studija i na osnovu njega definisani razvojni pravci Univerziteta o kojima se raspravljalo na nizu okruglih stolova kojima su prisustvovali svi nastavnici, saradnici i zaposleni na Univerzitetu Donja Gorica i predstavnici studenata. Na bazi Almanaha studija na Univerzitetu Donja Gorica, razvijen je set kriterijuma i standarda na bazi kojih se vrše periodične evaluacije i ocjenjuje učinak pojedinih studijskih programa, nastave i istraživanja, na univerzitetskim jedinicama Univerziteta Donja Gorica. Ovaj dokument je takođe prezentovan na okruglim stolovima kojima su prisustvovali nastavnici, saradnici, zaposleni i studenti.

Kao poseban mehanizam koji je sastavni dio aktivnosti na Univerzitetu Donja Gorica, a rezultat je posvećenosti povećanju kvaliteta svih procesa na Univerzitetu Donja Gorica izdvajaju se okrugli stolovi svih zaposlenih i studenata koji su posvećeni određenim temama usmjerenim na povećanje kvaliteta, predavanja i seminari, te Cetinjske diskusije koje se organizuju jednom godišnje na kojima prisustvuju pored svih zaposlenih i predstavnika studenata i predstavnici poslodavaca, partnera iz akademskog i biznis sektora itd. Okrugli stolovi koji se organizuju u okviru redovnih aktivnosti na Univerzitetu omogućavaju svim zaposlenim i studentima da javno iznesu svoje mišljenje o pojedinim pitanjima vezanim za kvalitet. Svim studentima i zaposlenima je omogućeno da se obrate nadležnim na pojedinim fakultetima (koordinatorima, prodekanima, dekanima) i zatraže razgovor na teme koje su direktno ili indirektno vezane za pitanja kvaliteta.

Statut Univerziteta Donja Gorica, Statut Humanističkih studija, ugovori o studiranju, ugovori o radu i

angažovanju saradnika, nastavnika i istraživača i ostala akta na nivou Univerziteta i pojedinih univerzitetskih jedinica jasno definišu prava i odgovornosti ugovornih strana (Univerziteta i Fakulteta, s jedne strane, i zaposlenih i studenata, s druge strane). Sva relevantna akta podrazumijevaju aktivno učešće zaposlenih i studenata u aktivnostima usmjerenim na obezbjeđenje i povećanje kvaliteta.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

4.2. Instrumenti, metode i rezultati

- Koriste se metode i instrumenti da bi se kvalitet studijskog programa održavao i razvijao. Oni su dokumentovani i redovno se kontrolišu primjenom: mehanizmi obezbjeđenja kvaliteta (samoevaluacije i analiza i ocjena samoevaluacije), i instrumenata obezbjeđenja kvaliteta (standarda i indikatora);
- Dobijeni podaci se ocjenjuju kao dio sistema za obezbjeđenje kvaliteta. Oni pružaju potrebne informacije i dozvoljavaju izvođenje zaključaka;
- Ako je studijski program uspješno završen, bez obzira da li su kontrole bile aktivne u toku studija, provjerava se ocjena diplomiranih studenata o studijskom programu i njihovo zapošljavanje nakon studija. Ti zaključci dozvoljavaju da slabosti budu prepoznate i ispravljene.

Prilog:

- Rezultati iz izvještaja o samoevaluaciji ustanove

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno	Nije ispunjeno
-----------	---	----------------------	----------------

Komentar/osvrt/preporuke: Sistem obezbjeđenja kvaliteta na Univerzitetu Donja Gorica definiše instrumente za prikupljanje informacija koje treba da generiše sistem za obezbjeđenje kvaliteta, kao i potrebne procese koji se implementiraju da bi svi podaci bili obezbijeđeni pravovremeno, ali su jasno i definisane odgovornosti i obaveze svih zaposlenih i studenata u pogledu obezbjeđivanja informacija. Informacioni sistem koji je razvijen kao podrška sistemu obezbjeđenja kvaliteta počiva na mreži međusobno uvezanih procesa i instrumenata koji služe kao informaciona osnova na bazi koje se računaju indikatori Almanaha i obezbjeđuju podaci za periodične samoevaluacije i eksterne evaluacije.

Svi instrumenti u okviru sistema za obezbjeđenje kvaliteta na Univerzitetu Donja Gorica su u skladu sa Pravilnikom o samovrednovanju kvaliteta studijskih programa, nastave, rada nastavnika i službi na ustanovama visokog obrazovanja u sastavu Univerziteta Donja Gorica, i predstavljaju unapređenje u pogledu funkcionalnosti i primjene odredbi tog pravilnika.

Zadatak okvira sistema za obezbjeđenje kvaliteta je da kontinuirano prati sve procese koji se odvijaju na Univerzitetu Donja Gorica, te da na osnovu instrumenata koji su definisani ovim dokumentom bilježi i evidentira određena kvantitativna i kvalitativna obilježja tih procesa. Na bazi tih obilježja, a shodno jasno utvrđenoj metodologiji omogućeno je permanentno praćenje kriterijuma za ocjenu učinaka pojedinačnih jedinica na Univerzitetu Donja Gorica: Indikatori Almanaha, te set kvantitativnih statističkih indikatora koje su potrebne za potrebe periodičnih eksternih evaluacija.

Svi postupci u okviru kako svakogodišnje procedure internog obezbjeđenja kvaliteta, kao i u okviru periodičnih ciklusa eksternog obezbjeđenja kvaliteta (reakreditacione procese) sprovode se u zakonskim okvirima i u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju i ostalim relevantnim zakonskim i podzakonskim aktima koja uređuju oblast visokog obrazovanja i aktivnosti visokoškolskih ustanova u Crnoj Gori, kao i u skladu sa relevantnim Evropskim standardima, procedurama i najboljom praksom (a shodno članu 1, Statuta Fakulteta).

Univerzitet Donja Gorica je poštujući ove principe prošao kroz nekoliko ciklusa eksterne evaluacije, kojem je shodno relevantnim pravilima i procedurama svaka fakultetska jedinica i Univerzitet kao cjelina, prošao kroz proces samoevaluacije:

1. Proces nacionalne reakreditacije -- 2012. godine
2. Institucionalni program evaluacije Evropske asocijacije univerziteta iz Brisela u okviru tzv. IEP programa (Institutional Evaluation Program) – 2014. godine
3. Follow-up evaluacija Evropske asocijacije univerziteta iz Brisela – april 2018. godine

Na kraju svakog semestra studenti rade anketu po predmetima. Analizu rezultata rade dekan i NNV. U prilogu 1.c.4 nalazi se anketa koju studenti popunjavaju. Pitanja se odnose na zadovoljstvo materijom, literaturom i predavačima. Dodatno, nakon diplomiranja, studenti rade anketu koja se odnosi na njihovo zadovoljstvo studijskim programom.

Shodno Studiji praćenja diplomiranih studenata u Crnoj Gori (Tracer Study - https://www.herica.me/sites/herica.me/files/analiza_podataka_iz_studije_pracenja_septembar_2017.pdf) koja je realizovana od strane Ministarstva prosvjeta, UDG studenti su istakli pozitivan stav o iskustvima i informacijama koje su stekli nakon završetka studija. Samo neke od navedenih stavki u studiji su:

- Najveći procenat zadovoljnih studenata je zabilježen kod diplomiranih studenata na fakultetima Univerziteta Donja Gorica (96,3%),
- Na Univerzitetu Donja Gorica nije bilo diplomiranih studenata koji su dali ocjenu 1 (nimalo zadovoljnih), studijskim programima,
- Diplomirani studenti na Univerzitetu Donja Gorica vezu sa onim sto su studirali i prvim zaposlenjem ocijenili najvedom ocjenom (3,6, na skali od 1 do 5).
- Najveći procenat studenata koji su diplomirali i rade je kod fakulteta sa Univerziteta Donja Gorica (85,2% od ukupnog broja svršenih studenata ovog univerziteta je trenutno zaposleno).
- Najveću prosječnu ocjenu su dali diplomirani studenti (2013) Univerziteta Donja Gorica, koji su nivo korišćenja znanja i vještina, koje su stekli tokom studiranja, na poslu ocijenili sa prosječnom ocjenom 4,5 – na skali od 1 do 5,
- Najveću ocjenu veze između radnog mjesta i završenih studija su dali studenti koji su diplomirali na Univerzitetu Donja Gorica (4,0 – na skali od 1 do 5).

Oko 70% diplomiranih studenata Univerziteta Donja Gorica je zadovoljno mjesečnom zaradom.

STANDARD 5. DOKUMENTACIJA

KRITERIJUMI:

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

5.1. Pravila o studiranju

- Ustanova raspolaže svim važnim propisima za studijski program sa ključnim pravilima za upis, tok studija i završetak programa.

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
-----------	---	----------------------	--	----------------	--

Komentar/osvrt/preporuke: Humanističke studije posjeduju potrebna dokumenta kojima se regulišu pravila studiranja, posebno Pravila o organizovanju i izvođenju postdiplomskih studija na Humanističkim naukama, usvojena 24. februara 2021. godine. Njima je regulisana organizacija studija (trajanje studija, struktura studijskog programa, napredovanje u toku studija, nastava, ponovljeno prijavljivanje predmeta (kurseva); vrednovanje rada studenata (uključujući praćenje rada studenata), završni ispit na predmetima (ocjenjivanje, prijava i odbrana master rada, definisanje obima i strukture master rada, kao i procedura prijave, ocjenjivanja i odbrane rada); upis na postdiplomske studijske programe; stručna tijela postdiplomskih studija; nastavak prekinutih studija, uključujući mobilnost. Na taj način su pokrivena sva pitanja relevantna za organizaciju postdiplomskih studija i njihov redovan tok. Studentima je omogućeno da imaju potpun uvid u pravila, kriterijume i mjerila koji se primjenjuju na studijskim programima, čime je obezbijeđena puna transparentnost procesa.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

5.2. Diploma i dodatak diploma

- Izdavanje dvojezične diplome (crnogorski/engleski jezik) sa dodatkom diplome je obavezno;
- Dodatak diplome pruža informacije o studijskom programu i planiranim ishodima učenja.

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
-----------	---	----------------------	--	----------------	--

Komentar/osvrt/preporuke: Univerzitet Donja Gorica je potpuno regulisao procedure i standarde u vezi sa izdavanjem diploma. Univerzitet vodi matičnu knjigu studenata, evidenciju o izdatim diplomama i dopunama diploma i evidenciju o ispitima. Čitav postupak je regulisan Pravilnikom o radu studentske službe, pri čemu su poštovani odnosni članovi Zakona o visokom obrazovanju i Pravilnika

o sadržaju i obliku diplome i dopune diplome (supplement), načinu vođenja matične knjige studenata, evidenciji i sadržaju javnih isprava koje izdaje univerzitet i ustanove visokog obrazovanja. Evidencija se vodi putem integrisanog informacionog sistema, gdje postoji autorizovani unos podataka studenata i njihovih aktivnosti. IT sistem omogućava studentima da preko studentskog panela u svakom trenutku mogu vidjeti rezultate svih aktivnosti.

Diploma i dopuna diplomi se izrađuju u skladu sa modelom koji su razvili Evropska komisija, Savjet Evrope i UNESCO/CEPE, sa svim relevantnim informacijama o programu i studijama, što obezbjeđuje međunarodnu transparentnost akademskog i stručnog priznavanja kvalifikacija. Izdaju se na crnogorskom i engleskom jeziku. Dopuna diplomi omogućava detaljan uvid u nivo, prirodu, sadržaj, sistem i pravila studiranja i postignute rezultate tokom studija.

Pored evidencije o izdatim diplomama i dopunama diplome, izdaju se uvjerenja o položenim ispitima i Uvjerenje o završenim studijama.

Od početka rada Univerziteta ustaljena je praksa da se diplome uručuju jednom godišnje na svečan način, 11. novembra.

Komisija nalazi da je time u potpunosti zadovoljen standard 5.

STANDARD 6.

UPOREDNI PRIMJERI DOBRE PRAKSE

KRITERIJUMI:

Kriterijum za ocjenjivanje: Potreban

6.1. Primjeri uporedivih implementiranih studijskih programa na drugim ustanovama visokog obrazovanja

- Uporedivost se odnosi na:
  - Stepen usaglašenosti ciljeva studijskog programa
  - Stepen usaglašenosti ishoda učenja studijskog programa
  - Stepen usaglašenosti kurikuluma studijskog programa

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	Djelimično ispunjeno	X	Nije ispunjeno
		X	

Komentar/osvrtpreporuke: Na studijskom programu **Međunarodna politika i bezbjednost** – moduli Međunarodni odnosi; Međunarodna bezbjednost; Evropske politike; Američke studije; Balkanske i mediteranske studije i Sajber bezbjednost – obezbijedena je unutrašnja i međunarodna uporedivost. Detaljno propisivanje svih procedura u Pravilima studiranja, sadržaja studijskih programa i načina vrednovanja rada studenta, omogućava punu uporedivost studijskih programa, a zahvaljujući dopuni diplome stiče se detaljan uvid u nivo, prirodu, sadržaj, sistem i pravila studiranja i postignute rezultate tokom studija, što omogućava punu uporedivost stečenih zvanja, kako na unutrašnjem, tako i na međunarodnom nivou i punu uporedivost ovog studijskog programa i stepena koji se stiče nakon njegovog okončanja. Pri tome se navjeća mjera podudarnosti nalazi u ciljevima i ishodima učenja oba modula ovog studijskog programa usmjerenim ka profesionalnom usavršavanju studenata kroz teorijske predmete, usavršavanja uz praksu i izradu projekata od značaja za struku sa ishodom obezbjeđenja profesionalnog kadra, spremnog da djeluje i funkcionise na samom tržištu rada, te da može pokazati sposobnost efikasnog timskog rada, sarađivati sa drugim specijalistima u oblasti međunarodnih odnosa i međunarodne bezbjednosti i preuzimati inicijativu u rješavanju složenih ad hoc problema.

Nastavni plan master studija modula **Međunarodni odnosi** uporediv je sa programima koji se izvode u regionu i inostranstvu. Struktura programa je takva da je nađena dobra mjera između uobičajenih i neophodnih nastavnih sadržaja i disciplina na drugim sličnim programima u region, kao i jedinstvenosti ovog programa po čemu se izdvaja od drugih sa kojima je uporediv. Modul Međunarodni odnosi je uporediv sa sličnim programima na Fakultetu političkih nauka u Beogradu i na Fakultetu za društvene vede u Ljubljani.

Kad se radi o ukupnim karakteristikama programa na Humanističkim studijama i programa u Beogradu i Ljubljani nema nekih značajnih razlika, a tamo gdje su razlike veće radi se o izbornim predmetima. Kada se radi o sličnim predmetima tu su i silabusi slični, s obzirom da se uglavnom radi o etabliranim disciplinama.

Modul **Međunarodna bezbjednost** uporediv je sa smjerom Studije nauka bezbjednosti Fakulteta

bezbjednosti Univerziteta u Beogradu i sa master programom odbrabrenih/bezbjednosnih studija Fakulteta za društvene vede Univerziteta u Ljubljani. Ciljevi ovog programa su uporedivi sa ciljevima programa u druge dvije ustanove i uglavnom su usmjereni istraživački u smislu pripreme studenata da primijene teorijska znanja na rješavanje praktičnih problema u profesionalnom radu. Jedan od specifičnih ciljeva ovog programa je da se student osposobe da budu inovativni i kreativni u samostalnom donošenju odluka i nalaženju rješenja.

Programi ovog master studija u velikom stepenu slični sa navedenim programima u regionu, što se tiče ciljeva studijskog programa, ishoda učenja i kurikuluma studijskog programa.

Modul **Evropske studije** je uporediv i manje više kompatibilan sa sličnim studijskim programima modula Evropske studije na Fakultetu političkih nauka u Beogradu i diplomskim studijem Master of European Studies Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu. Što se tiče ciljeva nema većih razlika. Značajno je da su programi usmjereni na profesionalno usavršavanje teorijski, praktično i kroz istraživačke projekte, što je posebno naznačeno u ciljevima ovog modula Humanističkih studija.

Postoji znatna sličnost i u pogledu ishoda učenja, a nema značajnih razlika ni u odnosu broja nastavnika i studenata na upoređenim studijskim programima. Što se tiče kurikuluma ovih programa oni uglavnom pokrivaju iste oblasti istraživanja sa tom razlikom što je program Humanističkih studija dvogodišnji (120 ECTS) a programi u Beogradu i Zagrebu jednogodišnji (60 ECTS). Pored toga u pogledu predmeta u Beogradu i Zagrebu postoji usmjerenost više na evropske politike, dok je na HS-u program više interdisciplinarnan sa predmetima iz oblasti političkih nauka, istorije i metodologije.

Modul **Američke studije** je uporediv sa sličnim programom modula Studije SAD na Fakultetu politički nauka u Beograd, kao i The Faculty of Humanities of Eötvös Loránd University program Međunaroda politika i bezbjednost, s tim što i ovdje postoji razlika u trajanju studija, jer su ovi programi jednogodišnji za razliku od programa HS-a koji je dvogodišnji.

Što se tiče ciljeva programa ciljevi programa HS-a (pružaju se relevantna znanja, kompetencije i vještine, koji omogućavaju analizu problema iz oblasti političkog sistema SAD-a, američke spoljne politike, kulture i društva) se razlikuju u odnosu na ciljeve programa u Budimpešti, koji je više usmjeren na komunikacijske i privatno-poslovne kompetencije.

Ishodi učenja na modulu Američke studije na HS-u su više razrađeni i detaljniji u odnosu na druga dva programa, a sa ishodima učenja programa u Budimpešti dijele vještine i kompetencije za samostalna istraživanja, procjenu i obradu relevantnih informacija i saopštavanje svojih otkrića u skladu sa visokim akademskim standardima.

Uporedivost je u segmentu ciljeva i ishoda učenja sužena, s obzirom da su ciljevi i ishodi učenja programa Američke studije u Beogradu nedostupni.

Što se tiče odnosa broja nastavnika i studenata postoji podatak samo za program Humanističkih studija, jer je za druga dva programa poznat samo broj nastavnika. Komisija, međutim, smatra da je moguće doći do podatka o broju studenata koji se primaju u Beogradu na program Američkih studija, ako ne preko sajta Fakulteta, ono direktnim obraćanjem Fakultetu, a to je ovdje izostalo.

Što se tiče usaglašenosti kurikuluma u Zahtjevu za akreditaciju nisu naznačeni predmeti na fakultetima u Beogradu i Budimpešti, iako se samim uvidom u program u Beogradu koji se nalazi na sajtu Fakulteta može jasno vidjeti iz kojih se predmeta kurikulum sastoji.

Modul Balkanske i mediteranske studije je uporediv sa joint Master programme in Southeast European Studies Fakulteta političkih nauka u Beogradu i Karl-Franzens-Universität u Gracu i sa programom Mediterranean Studies Univerziteta na Malti. Između programa na HS-u i ovih programa nema značajnih razlika u ciljevima.

Što se tiče ishoda učenja ne postoje značajne razlike u ishodima, s tim što su ishodi učenja programa na Malti više praktično usmjereni.

Usljed činjenice da za druge programe nisu dati podaci o broju studenata, nije moguće utvrditi usaglašenost broja studenata u odnosu na ustanovu koja podnosi zahtjev. Takođe, ni odnos broja nastavnika i studenata nije moguće uporediti zbog nepostojanja podatka o broju studenata. Broj profesora na ovim programima je manje više sličan.

Što se tiče usaglašenosti kurikuluma ova tri programa: program u Gracu i Beogradu je organizovan u nekoliko opštih (obaveznih i izbornih) modula, u okviru kojih se izučavaju gotovo sve tematske cjeline koje pokrivaju predloženi predmeti u okviru modula Mediteranske i balkanske studije, sa naglaskom na njegovu balkansku komponentu. Program na Malti je tematski posve usmjeren na Mediteran, te sadrži predmete koji se gotovo u potpunosti uklapaju sa tematskim cjelinama koje će se izučavati u okviru predmeta na modulu Humanističkih studija, s tim što je u programu HS-a zastupljena i balkanska komponenta.

Preporuke:

Za modul **Američke studije** potrebno je uložiti dodatni napor u pribavljanju podataka o broju

studenata, a nepotpuna je i analiza usaglašenosti kurikuluma studijskog programa, pa je potrebno upotpuniti ova dva segmenta kako bi uporedivost bila potpuna.

Kod modula **Mediterranske i balkanske studije** potrebno je takođe uložiti napor i doći do podataka o broju studenata, što će omogućiti i uporedivost odnosa broja nastavnika i studenata. I ovdje je nepotpuna analiza usaglašenosti kurikuluma studijskog programa, pa je potrebno upotpuniti ova dva segmenta kako bi uporedivost bila potpuna.

Kod modula **Sajber bezbjednost** u dostavljenom materijalu za akreditaciju potpuno su izostali primjeri uporedivih implementiranih studijskih programa na drugim ustanovama visokog obrazovanja. Potrebno je da se izvrši dopuna u ovom standardu za ovaj modul.

Ove korekcije i dopune je moguće uraditi u relativno kratkom roku, da bi ovaj standard bio ispunjen.

III AKREDITACIONI STAV

Komisije predlaže Agenciji sljedeći akreditacioni stav:

1. Prihvatanje zahtjeva za akreditaciju za puni akreditacioni period

Obrazloženje: Nakon uvida i analize dokumenata dostavljenih uz *Zahtjev za sprovođenje postupka akreditacije* master akademskog studijskog programa pod nazivom "Međunarodna politika i bezbjednost" na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta Donja Gorica, Podgorica, ranijih posjeta i neposrednog uvida dijela članova Komisije u prostorne kapacitete i uslove za realizaciju navedenog studijskog programa, razgovora sa rukovodstvom Univerziteta, Fakulteta humanističkih nauka i zaposlenima, Komisija za akreditaciju predlaže Agenciji za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja da prihvati zahtjev za akreditaciju akademskog master studijskog programa koji je predmet akreditacije pod nazivom:

**MASTER AKADEMSKI STUDIJSKI PROGRAM "MEĐUNARODNA POLITIKA I
 BEZBJEDNOST" NA FAKULTETU HUMANISTIČKIH NAUKA UNIVERZITETA DONJA
 GORICA U PODGORICI,
 U TRAJANJU OD DVIJE AKADEMSKE GODINE, 120 ECTS KREDITA**

Preporuke za unapređenje kvaliteta:
 Preporuke su date u tekstu Izvještaja.

2. Odbijanje zahtjeva za akreditaciju

Obrazloženje:

KOMISIJA

Predsjednik

Prof. dr Ljubinko Mitrović

(potpis)

Član

Prof. dr Siniša Tatalović

(potpis)

Član

Doc. dr Miloš Hrnjaz

M. Hrnjaz

(potpis)

Članica

Doc. dr Martina Primorac

Martina Primorac

(potpis)

Članica

Doc. dr Maja Savić Bojanić

Maja Savić Bojanić

(potpis)

Datum, 14. septembar 2021. godine